

Dirshu
דרשו' ד' ועזו
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

לקראת שבירת מלכתא

dirshu@dirshu.co.il: לקבלת הגליון למייל

סיפורים ופנינים מרתקים

גליון מס' 445

פנינים לפרשת עקב פ"ד

ראש הישיבה הסתכל על התמונה ולא אמר דבר, ר' יצחק ואני החלפנו מבטים. גם האורח שהביא את התמונה הרגיש שהתגובה היא לא כמו שהוא ציפה, הוא ניסה ושאל את מרן מתי ראה פעם אחרונה את אביו...

מחבר סדרת ספרי 'מזקנים אתבונן' הגאון רבי משה סחייק שליט"א:

אצל מרן רבינו הגראי"ל שטיינמן זצ"ל, לא היו זיכרונות מתוקים' ולא שום דבר שאינו רצון ה'

אליעזר (לייזר) רוט

ואתו תיראו ואת מצותיו תשמרו (יגה)

בשנת תשס"ד הגיע לבית רבינו יהודי ובאמתחתו הפתעה נפלאה עבור מרן: תמונה של אביו, ר' נח צבי שטימן (זה היה שם משפחתו של מרן בצעירותו) זצ"ל. היה זה 67 שנה אחרי שמרן נפרד מהוריו ויצא לשווייץ, סמוך למלחמת העולם השנייה. מאז לא ראה יותר את אביו ואת אמו שנספו בשואה, וגם לא ראה את תמונתם! הנה מביאים לו תמונה של אביו.

כמובן שאותו יהודי לא הראה למרן את התמונה כך תוך כדי קבלת קהל. הוא ביקש מהגבאי המסור רבי יצחק לוינסטיין זצ"ל, שיאפשר לו להישאר עד אחר קבלת הקהל כדי להראות למרן את התמונה המרגשת כל כך.

בימים אלה יוצא לאור עולם החלק השני של הספר 'מזקנים אתבונן' על ביטחון ואמונה, ממה שאסף וליקט האי גברא יקרא הגאון רבי משה סחייק שליט"א, שהיה תלמידו הנאמן של מרן ראש הישיבה רבינו הגראי"ל שטיינמן זצ"ל והיה דבוק בו מאוד ושותה בצמא את דבריו, ואף נהג לכתוב את הדברים מפיו של מרן זצ"ל, ובמקרים רבים אף היה רבינו מכתב לו את הדברים מילה במילה.

זכה הרב סחייק לפרסם עד כה סדרה מפוארת של ספרי 'מזקנים אתבונן', ואף הבאנו מסלטה ומשמנה עובדות נפלאות להאיר לארץ ולדרים עליה באורו הגדול של רבנו זצ"ל, וגם כעת לא נשנה מן ההרגל הנפלא שהורגלנו, וביקשנו מהרב סחייק שישתף אותנו בעובדות נפלאות המופיעות בספר החדש שראה ממש זה עתה אור עולם, והוא אכן נהג בנו עין טובה ופתח לפנינו את אוצרו הטוב. בפתח הדברים מדגיש הרב סחייק כי מרן זצ"ל לא היה מספר סיפורים בעלמא, וכל עובדא שהיה מספר, היתה כדי לבטא מסר או להמחיש איזה עניין שראה צורך כדי לחזק את השומעים בעבודת ה'.

וכדי לחדד את העניין, מספר לנו הרב סחייק מעשה נורא שאירע עם מרן זצ"ל, וממנו נדע להבין ולהעריך כמה כל מילה שיצאה מפיו היתה שקולה ומדודה בפלס, וגם כשנראה היה שהוא משתף עם התלמידים זיכרונות ילדות בעלמא, לא היו אלו סתם סיפורים, ומעשה שהיה כך היה:

ראו כי הכל מהשמים, בכל דבר ודבר אנו מודרכים ומונהגים ע"י השי"ת.

סיפר רבינו שבית הוריו היה ממש

בסמיכות לבית הרב מבריסק

רבינו זצ"ל סיפר שבימי בחרותו כמעט זכה להיות משומעי לקחו של מרן הרב מבריסק זצ"ל, במסכתות שבסדר קדשים, וכך היה המעשה: האמת שזה לא היה עניין של מה בכך להתקבל לשיעוריו של הרב, משום שרק יחידי סגולה ממש הורשו להיכנס לשיעורים, אבל לרבינו התיר הרב מבריסק באופן מיוחד, וזאת בגלל ההיכרות שהיתה לו עמו.

סיפר רבינו שבית הוריו היה ממש בסמיכות לבית הרב מבריסק. הם גרו באותו הרחוב, רח' ליסטובסקה 42, והרב מבריסק התגורר בבית מס' 46. בין שני הבתים הפריד מרחק של כ-15 מטרים בסך הכל.

אביו של מרן, רבי נח צבי שטימן היה מקורבו ונאמנו של מרן הגרי"ז, והיה מביא את בנו, מרן זצ"ל, בעודו ילד, לבית הרב, כדי שיבחן אותו על תלמודו. כך זכה מרן לבוא לרב מבריסק מגיל צעיר מאוד, אחת למספר שבתות, והרב היה בוחן אותו ומשתעשע עמו במה שלמד.

הם היו באים לבית הרב בליל שבת, ובימי החורף נכנסה השבת מאוד מוקדם כי בשעה שלוש אחה"צ כבר היה לילה, כך שבשעה שבע בערב הם כבר היו אחרי סעודת ליל שבת, ואז היו ניגשים לביתו של מרן הגרי"ז. הוסיף מרן ראש הישיבה זצ"ל וסיפר שכאשר למד מסכת יבמות בהיותו כבן 12, היה מרן הגרי"ז שואל אותו בדיוק את אותן השאלות שאביו מרן הגר"ח מבריסק היה שואל אותו כשהוא עצמו היה כבן 12, ולמד מסכת יבמות.

סיפר רבינו גם שהרב מבריסק בחן אותו גם כשלמד מסכת גיטין, ואפילו ציין שהוא בחן אותו על דברי אביו, הגר"ח, בסוגיית 'כתב על גבי כתב', וכן הזכיר רבינו שמרן הגרי"ז שאל אותו שאלה ששאל רבי של פרנקפורט רבי אברהם ברוידא.

בשבתות הקיץ, היה מרן הגרי"ז יושב על מעין בליטה שהיתה יוצאת מביתו, כך שהיה בחוץ, ולשם היה ניגש מרן זצ"ל כדי להיבחן על ידו, אבל ציין שבשונה משבתות החורף שאז היה מגיע יחד עם אביו כדי להיבחן אצל הרב, בשבתות הקיץ היה ניגש אל הרב לבדו, בלי ליווי אביו. כשמלאו לו 13 שנה והגיע לגיל מצוות, היו קוראים לרבינו ולאביו מבית הגרי"ז, והיו מצרפים אליהם אדם שלישי, כדי שיעשו לרב מבריסק הטבת חלום, בהמשך כשבגרו בניו של הרב מבריסק והגיעו בעצמם לגיל מצוות, כבר לא היו צריכים לחפש אנשים מבחון שיבואו לעשות לו את הטבת החלום.

לאחר מכן, כשכבר גדל רבינו היה לומד בחברותא עם רבי יאשע בער, בנו הגדול של מרן הגרי"ז, שהיה צעיר מרבינו בשנה וחצי. הם היו לומדים בבית הכנסת בבריסק, והיה הגרי"ז מידי פעם נכנס ושואל אותם שאלות על מה שלמדו. רבינו ציין שלבית הכנסת היתה דלת נוספת במזרח כדי שהרב יוכל להיכנס למקומו בלי

ואכן, קבלת הקהל הסתיימה ונשארו שם רק אנחנו עם מרן, האורח שהביא את התמונה, הרב לויןשטיין ושאבדל לחיים ארוכים גם אני. הוא הביא תמונה מוגדלת, בגודל של 40 על 30 ס"מ בערך, ממסגרת במסגרת מהודרת, והציב את התמונה לפני מרן.

ראש הישיבה הסתכל על התמונה ולא אמר דבר, ר' יצחק ואני החלפנו מבטים. גם האורח שהביא את התמונה הרגיש שהתגובה היא לא כמו שהוא ציפה, הוא ניסה ושאל אותו מתי ראה פעם אחרונה את אביו. מרן השיב לו שהיה זה לפני שנסע לשווייץ, הוא ניסה לעשות חשבון כמה שנים חלפו מאז, אבל מרן לא התרגש במיוחד. אותו יהודי ניסה לשכנע אותו שיואיל לקחת את התמונה וכשראה רבינו שאותו יהודי ממש מצטער מכך ניאות לקבל את התמונה ואף הודה לו בחום, כדי לגמול עמו חסד.

לאחר שהלך אותו אורח, שאל אותו רבי יצחק, אני לא מבין, הרי ראש הישיבה לא ראה את אביו כל כך הרבה שנים, איך זה שהוא אינו שמח לראות דרישת שלום כזאת ממרחק כזה גדול של זמן.

השיב לו מרן זצ"ל בחריפות, מה התועלת שתבוא מהתמונה של אבא שלי? במה זה יקדם אותי בעבודת ה'? זה יוסיף לי עוד משהו בתורה ויראת שמים? לא, אם כן מה לי ולתמונות?

"הסיפור הזה, שאותו ראיתי בעיני הוא לא פחות ממסמר שיער!", מחדד הרב סחייק... "אפשר בכלל להבין דבר כזה? רק אדם עם לב של אבן יכול שלא להתרגש מתמונת אביו אוהבו אחרי שנים רבות כל כך. למרן לא היה לב של אבן, כולם יודעים שהיה לו לב הכי חם שיכול להיות, הוא היה האיש הכי חם על פני תבל, אהב כל יהודי בכל לבו ובכל נפשו ובוודאי שאהב עד מאוד את אביו מולידו. באיזו חרדת קודש היה שומר את הארציית של הוריו ואחיותיו שנעקדו כולם ביום אחד! יוצאי בריסק נהגו לשמור את הארציית של קרוביהם שנספו בשואה בתאריך ד' בחשון, אז ביצעו הנאצים ימ"ש את ה'פתרון הסופי' בבריסק, וליתר ביטחון שמרו יארציית גם ביום ה' ו-ו' בחשון כי היו יהודים שהצליחו להסתתר תחילה בבית חבריהם הגויים, ולמחרת היום נתפסו ונלקחו גם הם. אבל מרן זצ"ל אמר: "לאבא שלי לא היו חברים גויים, הוא היה מתרחק מהם!".

אז מה הפשט???

התשובה היא אצל מרן לא היו 'זיכרונות מתוקים' ולא שום דבר שאינו רצון ה'. מה שהקב"ה רוצה ממנו הוא עושה ומה שלא, לא. אם אין שום תועלת בעבודת ה' להחזיק את התמונה של האבא, אז אין לו שום צורך בה.

ומכאן נלמד ונבין, שכל מה שכן סיפר לנו רבינו, הכל יש בו תועלת בעבודת ה', והזיכרונות שלא מביאים לשומעיהם תועלת בתורה וביראת שמים, לא סופרו על ידו!

ועוד פרט מעניין הוא אמר שיש בסיפור מעשי ההשגחה יש מצוות עשה פשוטו כמשמעו המסתעפת מהדיבר הראשון "אנכי.. אשר הוצאתיך מארץ מצרים" שהיא מצוה תמידית, שסניף במצוה זו הוא לתת דעת תמידית על השגחת השי"ת הפרטנית והתמידית על האדם. ולפיכך בסיפור הדברים שהיה מספר תמיד היה מדגיש

והיה פלא בעיני, כי הייתי שם רק חצי שנה

כשהגאון רבי אהרן קוטלר הגיע לא"י אמר שיעור בשיבת לומזא בפתח תקוה בסוגיות הקשות במסכת שבועות, והכירני, והיה פלא בעיני, כי הייתי שם רק חצי שנה, לא חשבתי ששם לב שהייתי בישיבה. בלומזא אמר שיעור על חצרו של אדם קונה שלא מדעתו, הטעם שהיה קשה לי להבין הסביר רבינו כי כשאני שומע שאלה, אני רוצה לחשוב על השאלה אם זה בכלל קשה, ותוך כדי שאני חושב ע"ז והוא כבר אוחז בתירוץ, ואז אני רוצה לחשוב אם בכלל מתורץ. עד כאן מהספר 'צדיק כתמר יפרח'.

ממשיך הרב סחייק לספר, שאחרי שלמד מרן בקצלק, הוא חזר לבריסק ובגלל ההיכרות שהיתה למרן הגרי"ז עם מרן, ומאחר וידע שהוא כשרוני ושוקד על תלמודו באופן מיוחד, הרשה לו להיכנס לשיעור שלו שכאמור היה מיועד ליחיד סגולה ממש.

אמנם, בחורף לא היה הדבר אפשרי כי השיעור היה בביתו של הגרי"ז ולא היה שם מקום להכניס אפילו תלמיד אחד נוסף, אבל רבינו המתין לקיץ שאז למדו בחצר קטנה שהיתה סמוך לבית הרב, ושם היה קצת יותר מקום.

אבל רבינו סיפר שכשהגיע רגע האמת והוא היה אמור להצטרף לשיעור של הרב מבריסק, הוא התבייש מאוד להיכנס לשיעור, כי התלמידים שהיו שם היו מבוגרים ממנו באופן משמעותי, ובנוסף הם היו 'אריות', כך הגדיר אותם מרן, הוא ציין במיוחד את שמותיהם של הגאון רבי מיכל פיינשטיין זצ"ל, והגאון רבי לייב מאלין זצ"ל ששניהם היו מבוגרים מרבינו בכשמונה שנים.

למעשה השיעור היה מורכב בעיקר מתלמידי ישיבת מיר. הגאון רבי אליעזר יהודה פינקל זצ"ל, היה נוהג לשלוח את בכירי התלמידים בישיבתו לבריסק, שישחו תקופה וילמדו תורה מפיו של הרב מבריסק, ואף היה הגרא"י פינקל דואג לממן את שהותם בבריסק וכל מחסורם היה עליו.

בכל אופן רבינו זצ"ל סיפר שהוא היה צעיר מהם ונמוך בקומתו, והרגיש בושה גדולה להיכנס לשיעור אחד יחד עימם.

בסופו של דבר, היה רבינו אומר שהקב"ה הנחה אותו במעגלי צדק, וסובב את הסיבות כך שהוא יצא מבריסק ללמוד במקומות שונים כמו קוברין וקלצק ולסירוגין שב ללמוד בבריסק, אבל הקב"ה סובב זאת כך שבסופו של דבר יסדרו לו אישור להגיע לשווייץ, לשם הגיע בשבועות תרצ"ז ממש לפני שפרצה מלחמת העולם השנייה, כשהאווירה כבר היתה מתוחה מאוד, אף שאיש לא שיער עד כמה יהיה זה מסוכן להישאר בפולין ובליטא, והגם אמנם שבשווייץ היו לו קשיים גדולים, וכמה וכמה חברים שהיו עמו בשווייץ החליטו לחזור בחזרה לארצם כי לא ידעו כמה גדולה הסכנה, אבל מרן זצ"ל דבק באמונה שכל מה שה' עושה עמו הכל לטובה, ואם הוא התגלגל לשווייץ, אות היא שעליו להישאר שם, וכך נותר לפליטה להחיות עם רב וזכה להעמיד תלמידים הרבה ולהיות גדול הדור אשר הכל שיחרו לפתחו.

לעבור לאורך בית הכנסת, ורק לו היו המפתחות לדלת זו, ופעמים כשהיה נכנס לבדקם היה מגיע בהפתעה דרך דלת זו וניגש לשאלם. רבינו תיאר בצורה חיה, כאילו הדברים אירעו ממש עתה: "למדנו במסכת קידושין ואחזנו בדף ט"ז ע"ב, בתוס' ד"ה 'והתנחלתם אותם', ופתאום נכנס מרן הגרי"ז. חזרנו בפניו על קושיית התוס'... ואמר לנו תירוצו.

היה זה בזמן שעברו על 'יומני הגר"ח' - השנים המוקדמות יותר כשהיה מרן הגר"ח מבריסק חי, היתה בבריסק הנהגה מעניינת: לאנשים שנגשו לדבר עם הגר"ח בלימוד או לשאול שאלות היתה אפשרות להיכנס לחדר הסמוך, שם היו מונחים 'יומנים' [מחברות], ויכלו לרשום ביומנים אלו מה שאלו את הגר"ח ומה ענה להם, ורבינו ובנו של מרן הגרי"ז היו עוברים כסדר על יומנים אלו, וסיפר רבינו על הנאתו העצומה שהיתה לו בלימוד זה.

היה שם בחיידר מלמד ר' יעקב כמעט עוור

כתב הגאון רבי גדליה הוניגסברג שליט"א : סיפר רבינו, בבריסק בחיידר היו כיתות גבוהות כמו ישיבה קטנה אח"כ עברו לישיבה גדולה, היה שם בחיידר מלמד ר' יעקב כמעט עוור למד איתנו קידושין עד דף נ' ידעתי את זה טוב מאד גמ' רש"י ותוס', הוא היה ת"ח גדול מאד, האמרי משה הביאו, זכרתי טוב את החמישים דף גירסא דינקותא. כבר בחיידר שאל אותי האמרי משה כמה שאלות וידעתי טוב, אח"כ כשהייתי צריך להבחן אצלו כדי להתקבל לישיבה גדולה שלו אמר שכבר אינו צריך לבחון אותי.

אח"כ היה בישיבת קוברין, צעיר לימים ממש ילד, ורבו הסיפורים על כך והיה מכחישם. נביא דבר אחד: סיפר הגאון רבי נתן צבי זוכובסקי שליט"א: היה דבר אישי שהיה ראש הישיבה נוהג כלפי, למרות שהיה זמן קצר בקוברין אחר שנים רבות כשהגעתי אליו היה מזכיר תדיר שלמד בקוברין אצל סבא שלי הגאון ר' פסח פרוסקין זצ"ל, ושאל כבתמיהה: הייתי מהצעירים בקוברין, ובכל זאת הזמינו אותי בשבת לאכול אצל הרב פסח, והרי שם הזמינו רק המבוגרים, ולא יודע למה הזמינו אותי. ועניתי כבדיחותא, אבל למעשה הוא קיבל את דברי - שאמרתי: הרב פסח הזמין את ראש הישיבה, היות וניצצה בו ה"מחשבה" שאצל אותו בחור ברבות הימים ילמד הנכד שלו, ולכן הזמינו. והרב אהרן לייב קיבל את הדברים ושמח.

הוסיף מרן וסיפר "ה'אמרי משה' נפטר בשנת תרצ"א, רבי משה בני קרוי ע"ש ה'אמרי משה'. אחרי פטירתו התפרקה הישיבה, ועברתי לקלצק שם למדתי בשנת תרצ"ב, הגעתי לשם בט"ו בשבט, אני הייתי אז בגיל 16-17, ואחזו בסוגי' בע"ח גובה את השבח בבבא מציעא והגר"א קוטלר זצ"ל אמר על כך ארבעה שיעורים, אני באתי אחרי שני שיעורים, ולכן היה כבר קשה לי להבין את השיעורים. שהיו המשך לשיעורים קודמים, אח"כ אמר על סוף שנים אוחזין, ואח"כ על סוגיא של יאוש שלא מדעת. אחרי מעריב דיברו בלימוד עם רבי אהרן קוטלר. מרן הרב שך זצ"ל אמר שם חבורות, אני זוכר שדיברו בהתפעלות מהענווה וטוב הלב של מרן הגרא"מ שך זצ"ל.

יהודי אחד הלך עם פנים נפולות ופגש אותו הגאון רבי שלמה זלמן אויערבאך זצוק"ל, ושאל אותו מה העניין? , למה פניו נפולות?... ותדע לך שר' ישראל סלנטר זי"ע אמר, שללכת באופן כזה ברחוב, זה "בור ברשות הרבים"... כי זה מקלקל את המצב רוח לאנשים שרואים אותו כך

הגאון רבי משה מרדכי הלוי שולזינגר זצ"ל - בעל 'משמר הלוי' על לקנות בנפשו מדת טוב עין

וְעֵשִׂיתָ הַיָּשָׁר וְהַטּוֹב בְּעֵינֵי ד' (ו' י"ח)

יש מפריע גדול מאוד לבן אדם, שהוא רואה שאת השני מחשיבים יותר ממנו. בשביל זה בן אדם צריך להרגיל את עצמו במידת טוב עין, לדעת לפרגן לשני. יש מילה באידיש: פארגינען! ובעברית אומרים אותה אותו דבר: לפרגן! - כנראה שבעברית לא נתנו לזה ביטוי בגלל שהם לא מודעים לנושא הזה... אצלם הכל בנוי על 'איש את רעהו חיים בלעו', הכל זה מלחמת אחים. המושג האצילי הזה, הוא השיא של אנושיות מה שבן אדם יכול להגיע, כמו שכתוב בספרים על "ואהבת לרעך כמוך" שהוא שמח בשמחתו של השני ומצטער בצעריו. אומרים בעלי המוסר, שלהצטער בצעריו של השני זו לא מדרגה כל כך גדולה, אבל השמח בשמחתו - שהשמחה של הזולת תהיה כמו השמחה שלו, זו מדרגה גדולה.

ומי שמשתלם בזה - לו עצמו נהיה טוב, הוא חי חיים בלי מרידות, כי אם לא כן זה נורא ואיום. בעלי המוסר אומרים, שאם בעל מכולת בקרית הרצוג שמע שבניו-יורק מישוה פתח מכולת, זה מפריע לו, כי כל אומן שונא בן אומנתו, ולא רק כשמישהו פתח לידו - באותו רחוב - עוד מכולת זה מפריע לו, אלא אפילו אם בקצה העולם - זה כבר מטריד אותו. כשעל הענף הזה יש עוד מישהו שעומד בקצה העולם זה כבר מטריד אותו.

הרב אברמסקי כתב בקבלות שלו, 'אין לכעוס ואין לקנא'. הרב אברמסקי... -אתה מבין? --במי יש לו לקנא?!

על כל פנים, קנאה זה דבר נורא, שאוכל את האדם לגמרי... יהודי אחד הלך עם פנים נפולות ופגש אותו הגאון רבי שלמה זלמן אויערבאך זצוק"ל, ושאל אותו מה העניין? , למה פניו נפולות?... ותדע לך שר' ישראל סלנטר זי"ע אמר, שללכת באופן כזה ברחוב, זה "בור ברשות הרבים"... כי זה מקלקל את המצב רוח, לאנשים שרואים אותו כך. השיב אותו יהודי לר' שלמה זלמן, שהוא מקנא בזה ובוזה, ולכן פניו נפולות כך. אמר לו רבי שלמה זלמן משפט אחד... - וכמו שאומר רש"י בתחילת פרשת וישב, שהפשתני מגיע עם כמות גדולה של פשתן ואיננו יודע להיכן כל זה יכנס, אומר לו פקח אחד, גץ אחד יוצא ושורף את כל הפשתן... וכך זה כאשר בן אדם מסתובב עם דאגות עד לשמים... - כולו

דאגות, עד לשמים... וכאשר הוא בא אצל חכם, עם "גץ אחד" הוא מסדר לו את הכל...

רבי שלמה זלמן אמר לו כך, 'תשמע ידידי, אין בכל העולם... - אין בכל כדור הארץ, אפילו בן אדם אחד!! - ששייך לקנא בו...' כך הוא אמר לו. ואז, פתאום... , אתה מבין? פתאום, הוא ממש הרגיש את עצמו, כמו יחזקאל בן בוזי הכהן שעמד על נהר כבר, בה' בתמוז. וכמו שכתוב ביחזקאל, 'ברביעי בחמשה לחודש, ואני בתוך הגולה על הנהר כבר, נפתחו השמים ואראה מראות אלקים'...

--- אתה שומע, איך הוא פתח לו את הראש? משפט אחד הוא אמר לו, 'תתבונן, שאין בכדור הארץ... אין!! - בכל כדור הארץ... בכל כדור הארץ, אין אפילו בן אדם אחד, ששייך לקנא בו!!!... אני חושב שעדיין לא קלטו, ועדיין לא תופסים מה שמדברים, 'אין אפילו בן אדם אחד שיש מה לקנא בו...' - כך אמר לו ר' שלמה זלמן. ההוא "אכל את המרשם", תפס את העניין וזה היה ממש "תיקון מהיר" בשבילו, בלי עין הרע, ועל המקום הוא גמר את כל העניין, על ידי המשפט הזה שהוא שמע, ש"אין בן אדם בעולם שיש מה לקנא בו"... ותדע לך, כל בן אדם שאתה רואה שמחייך ונראה לך שטוב לו וכו' וכו', דע לך! כך אתה חושב, אבל האמת היא שאבלו בלבו

וצהלתו בפניו. - זה דברנו מהענין של קנאה. והרב אברמסקי הרי כתב גם, "אין לכעוס"...

הלעלובער רבי, ר' שמעון זכר צדיק לברכה, היה תלמיד חכם גדול ושקדן גדול

הלעלובער רבי, ר' שמעון זכר צדיק לברכה, היה תלמיד חכם גדול ושקדן גדול, והוא אהב מאוד ללמוד... - זה לגמרי אחרת, כשאוהבים ללמוד. אתה מבין? וראיתי שמספרים שאחד הלך אליו ואמר לו, 'איזה עצה יש לרבי על כעס'?

נגד כעס. דהיינו, להתגבר על מדת הכעס ולהתפטר ממנה. אמר לו הרבי, 'יש לי עצה "סגולית", ויש עצה מציאותית... "סגולי", הכוונה בדרך סגולה, והעצה היא להגיד "אגרת הרמב"ן"... - אמר לו הרבי. כך אומרים, שמי שאומר "אגרת הרמב"ן", באותו יום הוא ניצול מהכעס. - זה "סגולה". ואיך ה"עצה המעשית"? - ללמוד את אגרת הרמב"ן... אה?... זה "משהו-משהו".

היה כדאי להוולד בשביל כזה ווארט. - אני ממש התרגשתי לראות, שעדיין יש בדורנו אנשים שמדברים לענין. אתה מבין? כתוב שזה סגולה, שביום שיקרא את "אגרת הרמב"ן" הוא לא יכעוס, אבל מבחינה מעשית, כדי לא לכעוס, צריך ללמוד מה שכתוב שם, לא רק לקרוא.

הסבתא שלנו, חנה חיה [צ'צ'יק] ע"ה, היתה דמות ומופת

וכיון שהזכרנו את ה'קנאה', אני רוצה לומר משהו בנושא של קנאה. הסבתא שלנו, חנה חיה [צ'צ'יק] ע"ה, היתה דמות ומופת, והיא חינכה את כל יוצאי חלציה, ובפרט בנושא הזה של 'קנאה'... כי הרי זה דבר שממרר את חיי האדם, עד הסוף. ולא רק בחיי חיותו אלא גם במוות כמו שאחז"ל [שבת קנב:]- 'מי שיש בו קנאה עצמותו מרקיבים, מי שאין בו קנאה אין עצמותו מרקיבים'. והיא, אשר היתה האמא של ר' וועלוול צ'צ'יק, ושל ר' שמואל צ'צ'יק, והיא אמא של האמא שלנו- אשר היתה 'עולה על כולנה', [על שאר אחיה], כיון שהאמא שלנו גידלה את כולם. והיא- הסבתא- העמידה את כולם על כל הבסיס הזה, על כל הדרך הזו של העליה, והיתה יכולה לדבר שעות ביום רק בדברי מוסר ודברי התעוררות. ובפרט בנושא הזה... היתה מאריכה בדברים ומפרשת... והסבירה לנו כך:

'אני הרי "בשר ודם", ודרך "בשר ודם" שכאשר הוא רואה משהו אצל השני, מתחשק לו גם כן שיהיה לו אותו דבר, זה היסוד של קנאה, ככה זה מתחיל. ואצל כל אחד זה לפי האחוזה שלו, אצל כל אחד ה"מד-חום" של קנאה מראה על מספרים אחרים, אצל אחד כך ואצל אחד כך, ואני- כל היתה אומרת הסבתא- מילדותי, ראיתי שצריך לעבוד על זה...'

'וחשבת לעצמי, איך לעבוד על זה?' - איך בן אדם יכול לעבוד ולהתמודד עם זה? 'הוא הרי "בשר ודם", 'און עס'ווילט' זאך מיר...'

'אוואדע ס'ווילט זאך', 'איך זעי אזאך ביי יענעם און ס'ווילט זאך מיר...'

-[הוא הרי "בשר ודם", ומאליו הוא רוצה, ודאי, מעצמו הוא רוצה. אני רואה דבר אצל השני ומאליו עולה הרצון אצלי...]

'ואז החלטתי', - כך המשיכה ואמרה, 'לחשוב, על הבן אדם הזה שטוב לו, איך היה אם היה לו רע?... - 'אם היו באים ואומרים לי, שלבן אדם הזה רע... לא משנה באיזה שטח, "רע לו"! כמה שהייתי מצטערת. כמה תהילים שהייתי אומרת וכמה תפילות שהייתי שופכת עליו שיהיה לו טוב'. - היא היתה מתפללת בבכיות ובדמעות. כל הסיפור של הבכיות והדמעות, זה הכל ממנה וגם מהסבא... 'וכשהייתי מתפללת, עם כל הלב הייתי מתפללת עליו... אז עכשיו, מה איכפת לי שטוב לו? זהו, 'מה איכפת לי שטוב לו'?... מה אני רוצה במחשבת הקנאה, שיהיה לו רע? - הרי אם היה לו רע, חס ושלום, הייתי הרי 'אויס מענטש'?... - [לא בן אדם]. - אז מה איכפת לי שטוב לו?... וככה היא הצליחה להשריש לכל בניה ובנותיה, שלא יהיה אצלם את המושג הזה, ובאמת אין אצלם את המושג הזה. הדברים האלו הם ברמה גבוהה מהרמה הרגילה. אמנם, זה בלי להביא מדרש, ולהקשות עליו ולתרוץ וכו', אבער דער עיקר, אז מ'רעדט איצטער למעשה. מען דארף רעדן למעשה... - [אבל העיקר, שמדברים עכשיו למעשה. צריך לדבר למעשה...]

אדם בלי קנאה... - אין קנאה אצלו, ולכן הוא יכול לפרגן. אתה יודע מה זה לפרגן?... פעם אמר לי דודי ר' וולוול צ'צ'יק, תדע לך, שה"רשכבה"ג של "לפרגן" זה הבריסקר רב, ר' וולוול, [אשר זכינו לראות את תואר פניו הקדושים בירושלים ע"ה"ק]. אצלו, ה'עולם-הזה' שלו לא היה כל-כך חגיגי, היתה תקופה שהיו לו בביתו כמה בנים מבוגרים בגיל גבוה מאוד וכו' וכו', ועם כל זה ה'לפרגן' שלו היה בשיא..., שכאשר באו אנשים ובישרו לו על הולדת להם בנים ונכדים, שמח עמם ובירכם ברוב טוב לבו, בכל מילי דמיטב בעין טובה.

השמחה של השני זה שמחה שלי

מידת טוב עין שבו... ה'לפרגן' שלו... והאופן שהיה שמח בשמחתו של השני. הוא ענין שצריך לדבר עליו במיוחד, והלוואי שנדבק בזה. הרי כל בן אדם חושב על עצמו, על עצמו ועל עצמו... דרך בני אדם כששומע דבר טוב שיש אצל השני מגיבים על זה כל אחד בדרכו, ונחלקים בזה לארבע דרגות. יש אחד שמקנא, זוהי דרגה פחותה מאד. ויש אחד שהוא לא מקנא ויכול לסבול שלשני טוב. אך לא יותר מזה. ויש דרגה שלישית של שמח בשמחתו [כך כתוב ברמב"ם]. אבל... יש דרגה רביעית והיא העולה על כולנה. לא שהוא שמח בשמחתו. אלא- שהשמחה של השני, זו השמחה שלי... והיכן המקור שיש דבר כזה? בקדשים. ור' מיכל(פיינשטיין) יושב ולומד קדשים, מדייק כל מילה בגמ' כל מילה ברש"י, ובכריתות דף ע"ב הגמ' אומרת 'ת"ר כשמן הטוב הוירד על הזקן וכו' ועל דבר זה היה משה רבינו דואג וכו' יצתה בת קול ואמרה הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד'.

כי הרי אליהו הנביא מגיע

ומי שהיה נכנס לר' מיכל (פיינשטיין) לבשר בשורה טובה, מיד זה כבר שמחה שלו, לא רק שמח בשמחתו, אלא שמחה שלו... ואם ההוא מזמין אותו לשמחה, הוא מתלבש בגדי שבת. וזה ממידותיו הקדושות, כי הרי לעצמו אינו צריך, אותו יכבדו מספיק גם אם יבוא לבוש כמו שהוא, ולמה בכ"ז מתאמץ ולובש בגדי שבת? לשמח את בעל השמחה ולהראות לו שהשמחה שלו חשובה אצלו. זה גיוואלדיגע הרגשים..

זה ר' איסר זלמן... זה ר' ירוחם... - זה ר' אהרן... זה ר' לייזער שך... זה "פיינשטיין"...

-- כשהוא הולך לברית מילה הוא לובש את הבגד של שבת משתי סיבות, ראשית כל, להראות לו שאני שמח אתו. [ר' וועלוול צ'צ'יק סיפר, כאשר היה הברית לבנו והזמין את הגרמ"ד הלוי לסנדקאות, הוא בא לברית עם בגד של שבת, ושנים רבות אח"כ אמר לי שעד היום הוא זוכר את הטעם הטוב שהיה לו בזה שבא עם בגדי שבת, שבזה הרגיש ששמח בשמחתו].

וחוץ מזה, אמר ר' מיכל, בברית יש עוד ענין לבוא בבגדי שבת, כי הרי אליהו הנביא מגיע, ולכבודו צריכים ללכת מכובד.

וערב אחד ר' מיכל יורד מביתו ללכת לחתונה. ופתאום הוא אומר למלווהו. סליחה, אני צריך לעלות חזרה- שכחתי משהו... - מה הוא שכח?

-- כיון שהחלפתי לבגד של שבת אין לי פה כסף, והרי באים עניים לחתונה, ואין זה יפה להשיב פניהם ריקם ולומר להם 'אין לי...'. 'אל ישב דך נכלם...' וכך עם הרגשים שלו, הרגשים דקדושה הוא חוזר לעלות בגילו המופלג- למעלה מתשעים, כדי לא ללכת בלי מטבעות...

-- היו לו נוסף לגאונותו גם הרגשים מיוחדים...

נגש אליו יהודי בתל אביב ובקשו להתפלל על חולה, מיד כששמע התחיל לבכות- כנושא בעול עם חבריו- והתחיל להתפלל... בינתיים הגיש לו המבקש צ"ק ואמר שזה תרומה בשביל הישיבה. אמר לו ר' מיכל, 'אני לא לוקח כסף בשביל להתפלל על יהודי'. מנסה שהוא לשדלו, ואומר 'זה הרי לא בשביל הראש ישיבה, זה בשביל הישיבה'. וחשב, שכעת כבר כן יקבל ר' מיכל את התרומה. אבל ר' מיכל נשאר בשלו, ואמר. 'עכשיו, אל תתן לי כסף, תבוא בפעם אחרת...' זה הרי הרגשים אחרים לגמרי...

(מתוך הספר 'משיבת נפש')

ואומר שם השיטה מקובצת [אות כה] 'הטוב על הראש יורד על הזקן זקן אהרן וגו' איתא במדרש לכך כתיב שתי פעמים זקן, לפי שהיה על זקן אהרן, כאילו היה על זקנו. וזהו שאמר הכתוב שבת אחים גם יחד. כך נ"ל.

כך הרגיש משה רבינו, מושחים את אהרן הכהן בשמן המשחה, והשמן המשחה הזה יורד על הזקן שלי... וזה מה שכתוב כאן. לא רק שאני 'לא מקנא', לא די לי שאני 'מפרגן', ואפי' דרגה של 'שמח בשמחתו' לא מספיק, אלא- שהשמחה שלו, היא השמחה שלי... ואמנם קשה לנו לעכל שיש מעלה כזו, כי אנחנו רגילים לחיות את עצמינו, א גאנצן טאג, טראכט ער וועגן זיך, זיך, זיך... אבל יש גם עולם אחר, נעלה משלנו.

אל הבריסקער רב נכנס יהודי ירושלמי בגיל צעיר ומבשר לרב שנולד לו נכד, ראשית כל איחל לו הבריסקער רב 'מזל טוב' במאור פנים. ואח"כ מתחיל הבריסקער רב לומר בניגון [כפי שהיה רגיל באמירת תהילים, כמו שאמר בנו ר' חיים ליד מיטת אביו, 'טאטע, אז דו האסט געזאגט תהילים אין אלטן בימ"ד אין בריסק. האט מען געזעהן אז דו רעדסט מיט דעם אויבערשטער- רבש"ע'] (בתרגום חופשי: אבא, כשאתה אמרת תהילים בביהמ"ד הישן בבריסק, אז ראו שאתה משוחח עם הקב"ה) ובשמחה, 'אשרי כל ירא ה' ההולך בדרכיו' 'אשתך כגפן פוריה, בירכתי ביתך, בניך כשתלי זיתים, סביב לשולחניך' 'הנה כי כן יבורך גבר ירא ה'...'.

ואז הוסיף הבריסקער רב, ואמר: 'איך פרעג אייך, אויף וועמען שטייט דעם פסוק, אויב נישט אויף אייך?...' - 'אני שואל אתכם, על מי כתוב הפסוק הזה, אם לא עליכם?...' זה לא "שמח בשמחתו"... - ס' איז מיין שמחה!! - זוהי השמחה שלי!!

אנשים שלא רגילים לחיות כך, קשה להם לשמוע וקשה להם להבין את זה. כי בדרך כלל בן אדם דואג רק לעצמו. ועד כדי כך הדברים מגיעים, כמו שאומר ה'חובות הלבבות' 'כל אומן שונא בן אומנתו'. והיה מקום לומר שהכוונה היא שאם יש לאחד חנות מכולת, ואחר פתח לידו חנות מכולת הראשון נעשה שונא. אבל לי די בזה, אלא כי גם אם יכנס אליו קונה ויאמר לו שהוא בא ממקום רחוק ויספר לו ששם יש מכולת, כבר נכנסת לו שנאה בלב לאותו בעל המכולת שבמרחק של מדינות. והגם שאינו מכירו כלל, עד כדי כך בן אדם מסוגל להיות צר עין...

וכאן אנו רואים סוג נפלא של 'פארגינען'. ו'טוב לב'.

גליון 'לקראת שבת' יו"ל בחסות
'אמונה וחסד' דפוס וכריכ"ה בע"מ 02-6715501

זיכוי הרבים בהפצת גליון זה
לע"נ הרה"ח בנימין ב"ר דוד צבי רזנטל זצ"ל
נלב"ע ר"ח אב תשע"ו

ובשנות המלחמה היה מו"ר הגה"צ רבי משה שניידער זצ"ל מעורר ביותר ליזהר בשתי מצוות שמזלזלים בהם ושכרם רב מאוד, האחד הוא קריאת שנים מקרא ואחד תרגום, והשני הוא הזהירות באמירת מאה ברכות גם בשבת, והיה אומר שיש בקיום שתי המצוות הללו סגולה להינצל מכל צרה

פוסק הדור מרן הגאון הגדול רבי משה שטרנבוך שליט"א על ההקפדה לקיום המצוות כהלכתן

וְהָיָה עֵקֶב תִּשְׁמְעוּן (ז', י"ב)

מאות קלות שאלם דש בעקביו (רש"י)

ראוי להבין מהו הרמז בכך ש"האדם דש בעקביו", על מה בא לרמוז עניין זה, ומהו חומרת הדבר שדש אותם בעקביו. ונראה בביאור הדברים שהאדם עובר עליהם בלא שימת לב כלל שהוא עובר על המצווה, וכאדם הדש בעקביו בדרך הילוכו על חפצים קטנים שאינו מרגיש כלל שרמס אותם, וכן גם במצוות הקלות הרי לא זו בלבד שהאדם עובר עליהם, אלא גם לא חלי ולא מרגיש כלל שהוא עובר עליהם, [או מפני זלזול בערך המצוות עד שאינו נזהר לבדוק אם אינו עובר על מצוות קלות, או מפני שכיון שעבר ושנה פעם אחת במזיד, שוב נעשית לו כהיתר], וזהו תוספת עומק בחטא, שלא זו בלבד שהוא פוגע במלכו של עולם ועובר על מצוותיו, אלא עוד מדמה לעצמו שלא עשה ולא כלום, ועל זה מעניש הקב"ה באופן מיוחד וכמו שנאמר (ירמיהו ב, ל"ה) "הנני נשפט אותך על אמריך לא חטאתי", ומה עוד, דעל העבירות הללו אין האדם שב בתשובה, שהרי אינו יודע שהוא חוטא כלל, ועי"ז הוא ממשיך לחטוא במשך כל ימי חייו בלא שימת לב, ה"י.

ויש לעורר על מצוות שאדם דש בעקביו שאינו מרגיש בכלל שהוא חוטא, וכמו עוון ביטול תורה שיש כאלו שהדבר נעשה אצלם כהפקר, או השח באמצע חזרת הש"ץ שעל זה כתב השו"ג גדול עוונות מנשוא, או שחוטף התפילה במהירות בלא כוונה, או שמבטל חיוב אמירת מאה ברכות בכל יום ובפרט בשבת קודש שחסר י"ג ברכות כדי להשלים למספר מאה, או שמבטל החיוב לקרוא בכל שבוע שנים מקרא ואחד תרגום שהוא חיוב גמור מדרבנן וכמבואר בגמ' ברכות (ח'), ונפסק בשו"ע (או"ח סי' רפ"ה סעי' א), וביותר מבואר שם בגמ' שמובטח לו שמאריכים ימיו ושנותיו, ולצערנו רבים מזלזלים בזה, וישנם שאין מקיימים כלל חיוב זה, וישנם שקוראים בלא כוונה ובדרך חטיפה ומרוצה בלא להתבונן בפירוש התיבות.

ובשנות המלחמה היה מו"ר הגה"צ רבי משה שניידער זצ"ל מעורר ביותר ליזהר בשתי מצוות שמזלזלים בהם ושכרם רב מאוד, האחד הוא קריאת שנים מקרא ואחד תרגום' בנחת עם פי' רש"י, והשני

הוא הזהירות באמירת מאה ברכות גם בשבת, והיה אומר שיש בקיום שני המצוות הללו סגולה להינצל מכל צרה.

המזלזל במצוות קלות סופו לזלזל במצוות החמורות

דע שמי שאינו נזהר במצוות קלות, סופו שמזלזל גם במצוות חמורות וכמו בשערי תשובה (ש"א ל"ח), ומפני שאם אינו מקפיד לקיים מצוות קלות הרי מורד בחיובו לקיים ציווי ה', וממילא הוא לאט לאט פורץ גדר ומחליט על מצוות שאין צריך ליזהר בהם, עד שלבסוף פורק עול לגמרי, וכמו שאמרו (שבת קה:): "היום אומר לו עשה כך ולמחר אומר לו עשה כך, עד שאומר לו לעבוד עבודה זרה".

ובאסיפת גדולי רבנים וראשי ישיבות בליטא, הציע הקדוש החפץ חיים זצ"ל שכל אחד מהרבנים יחתום על קול קורא ליזהר מלה"ר, והיה כתוב בו שאיסור לשון הרע הוא חמור כאיסור חזיר, אמנם מרן הגר"ח זצ"ל שישב לצד החפץ חיים העיר שאם ישו איסור לשון הרע לאיסור אכילת חזיר, עלול הדבר לגרום להפך, שכשם שמזלזלים באיסור לשון הרע כך גם יזלזלו באיסור חזיר,

המשך בעמוד 25

בשלב זה גילה רבי מרדכי אהרן עוז ופנה לרבי שמעון חפרו ושאלו: "רבי שמעון, וואס טוט זיך דארט?" -מה קורה שם בעולם העליון?! מה קורה שם? רבי שמעון הופתע משאלתו, אולי כאות הכרת הטוב השיבו...

מעשה נפלא אשר באוזני שמעון כמה פעמים מפי מורי ורבי זקני
הגה"צ רבי מרדכי אהרן שיינברגר זצוק"ל, ופרטיו מדויקים עד לאחת

מאת: הרב אליהו שור

וְלַעֲבֹד אֶת ד' אֱלֹהֶיךָ (י"ב)

להלן מעשה נפלא אשר באוזני שמעון כמה פעמים מפי מורי ורבי זקני הגאון הצדיק רבי מרדכי אהרן שיינברגר זצוק"ל, ופרטיו מדויקים עד לאחת. ומוגש הוא לרגל יומא דהילולא רבה דיליה ביום י"ח אב.

קודם קצת רקע על מו"ז זה, גאון וצדיק, למי שלא שמע את שמעו. רבי מרדכי אהרן שיינברגר זצוק"ל אשר התגורר כל ימיו בבתי הונגריין (אונגרישע הייזער) שבירושלים עיה"ק היה מתמיד עצום ובקי בכל התורה כולה, לכל ענפיה ובכל מקצועותיה, בלא גוזמא, עד שידעו בירושלים של מעלה בימים קדמונים ש'קו מידע' חי מסתובב בינותם, כאשר כל אחד אשר היה מחפש מאמר חז"ל, קטע גמ' או דבר הלכה פסוקה, היה יודע מיד לאן לפנות - אל קיטונו הצר של הגאון רבי מרדכי אהרן, שם ישלוף לו הגאון את המראה מקום המדויק ללא היסוס.

וזאת מכוח התמדתו הכבירה, שאפילו בירושלים העתיקה שלפני שנות דור, שהיתה מלאה חכמים וסופרים ש'התגלגלו מתחת לספסלים' כלשון העם, היתה נדירה ומיוחדת!

זה לו חמישים שנה בבית חמיו, ולא מצאו מעולם יושב בטל בלא ספר!

בד בבד הסתופף בצל גדולי וצדיקי הדור, ובהידבקות חברים לקניינה של תורה ועמלה.

כך הגה"ק רבי שמעון פולנסקי זצוק"ל גאב"ד טעפליק - שהוא ללא ספק מורה ההוראה המובהק בדורו, בשל היותם של פוסקי הדור כהגרי"ש אלישיב והגר"ש וואזנר זצוק"ל תלמידיו - והוא היה קם בפני רבי יוסף חיים אביו מלוא קומתו, כאשר הוא מציין שאינו קם לפניו מפני צדקותו שלו, אלא מפני שהוא 'אביו של רבי מרדכי אהרן!' כל כך החשיב הרב מטעפליק את רמ"א בעודו צעיר לימים! אף הרה"ק רבי יואל מסאטמר זי"ע החשיבו מאוד, היה מתבטא עליו שהוא לומד 'תורה לשמה!' והיה מפליג עליו שבחים עצומים! כן אף מסופר על גדולי ירושלים האחרים שהכירו מיד בעוצם גאונותו וצדקותו של רבי מרדכי אהרן. עוד בהיותו עול ימים.

היה בקי בכל התורה כולה ממש, וכשהיה בוחן תלמידים, באיזה ענין שרק יהיה, היה פותח את הספר רק למליצה, אך לא היה נצרך לדפדף בו, באשר היה כל התורה סדור במוחו כמונח בקופסא, ולא היה צריך לעקוב בספר!

זאת ועוד, מעידים כל נכדיו, שלא היה מצב שהיו נכנסים לבית, ולא היה ספר פתוח לפניו, תמיד הגה בתורת ד' בעמילות! אף חתנו, זקני הרה"ג רבי שלמה רוטמן שליט"א העיד כן, שזה לו חמישים שנה בבית חמיו, ולא מצאו מעולם יושב בטל בלא ספר! תמיד היה דבוק לתורת ד' בכל העוז והכוח!

מצד שני, מכל מקום לא היסס לפעמים לסגור את הגמ' כדי להרבות בעשיית מעשי חסד וצדקה אף לאנשים שלא הכירם כלל. באשר ידע שאם זהו רצון השי"ת עתה, הרי שעושים אותה ללא היסוס ובשמחה!

כי היה הוא עובד ד' אמיתי, ברצונו חפץ ורק אותה קיים תמיד! וע"י כך קנה את כל גדלותו בתורה, ביראה ובענוה!

מיד נכנס לעובי הקורה ופעל רבות לשכנע את האח

עתה ניגש לסיפור הפלא שהוא היה עד לו, אשר כאמור מפי

שמעתי - מכלי ראשון ממש.

שניים היו המה בירושלים, חברים בלב ונפש ועוסקים יחד בעבודת ד' ובעשיית מעשי חסד ומעשים טובים נוספים.

היו המה הגה"צ רבי שמעון קלפוס זצ"ל מאישי התורה, העבודה והחסד בירושלים של מעלה. וכן האי תנא ירושלמי הגה"צ רבי מרדכי אהרן שיינברגר זצוק"ל מגאוני ירושלים וצדיקה.

היו שניהם אחים וריעים בתורה ובעבודה, כשבנוסף היו עוסקים בעשיית חסד ובכיתות רגליים למען הרבות צדקה ורחמים בישראל. ויהי היום, אין ויהי' אלא לשון צער, ולילה אחת, תקופה קצרה אחרי הסתלקותו של רבי שמעון לבית עולמו, כשרבי מרדכי אהרן גם את שנתו להחליף כוח לעסוק עוד בעבודת ד'. והנה הוא חולם חלום, בה גילה לפניו חברו רבי שמעון מעולם האמת. ובפיו מסר: "רבי מרדכי אהרן, הלא חבר אמת היית, מדוע אינך דואג לאשתי האלמנה?!"

והנה אח היה לרבי שמעון

אך הוא התגורר בדרום אפריקה

באשר לדאבוננו לא זכה רבי שמעון להותיר אחריו ברכה בדמות זרע של קיימא, ולכן בהיפטר מן העולם נאסרה אשתו להתחתן שנית עד שיבוא אחיו של רבי שמעון ויקיים מצוות חליצה, כדת של תורה.

והנה אח היה לרבי שמעון. אך הוא התגורר בדרום אפריקה. האלמנה ניסתה לדבר עמו שייגיע ירושלימה לחלוץ לה ולהתירה מכבלי עגינותה, אולם נתקלה בסירוב נימוסי אך עקשן. בכוחותיה החלשים לא היתה יכולה להפוך עולם ומלואו למטרה זו, כשהיא איננה יודעת אנה היא באה, על כן הניחה לו לאח זה, בפרט שלא היה בתוכניתה המיידית להתחתן בשנית.

בחזרה לרבי שמעון. "דע לך רבי מרדכי אהרן", סיים רבי שמעון, "שאינ לי מנוחה בשמים, עקב כך שלא חלצוה לאשתי עדיין, אנא היכנס לעובי הקורה ופעל להתיר את אשתי מכבלי עגינותה, ובכך תעשה נייחא לנשמת בעלמא דקשוט!"

רבי מרדכי אהרן התעורר בבעתה, והכיר מיד שהחלום אמת הוא. הן אמת הוא הדבר. מיד נכנס לעובי הקורה ופעל רבות לשכנע את האח להגיע ארצה ולחלוץ לגיסתו.

ואכן בסופו של דבר ולאחר מאמצים מרובים חלץ הלה לאשת רבי שמעון כדת של תורה, והתירה מכבלי עגינותה אשר חשבה כי יגבילוה לנצח. האלמנה הודתה ביותר לרבי מרדכי אהרן, בהוסיפה שהיא מרגישה שהיא חבה לו את כל חייה על אשר פעל לסדר את העניין העדין והשברירי כל כך על הצד הטוב ביותר.

מתהפכת הקערה על פיה באופן דרסטי

חלפו אך ימים אחדים, ורבי מרדכי אהרן גם את שנתו והנה הוא חולם שנית, והוא רואה את חברו רבי שמעון לפניו כשפניו מזהירים בזוהר הרקיע. כאשר התגלה לפניו במטרה להודות לו על אשר פעל והפעיל לסדר את קיום מצות החליצה על הצד היותר טוב, בהוסיפו שרק עתה אחר קיום מצוה זו וחליצת אשתו, הגיע אל המנוחה ואל הנחלה.

בשלב זה גילה רבי מרדכי אהרן עוז ופנה לרבי שמעון חבירו ושאלו: "רבי שמעון, וואס טוט זיך דארט?"

מה קורה שם בעולם העליון?!

ככה. פשוט. מה קורה שם?

רבי שמעון הופתע משאלתו, אולי כאות הכרת הטוב השיבו: "ראשית לכל" אמר לרבי מרדכי אהרן. "מה שגילו לנו חז"ל על כך שהעולם העליון 'עולם הפוך' הוא, ו'עליונים' למטה ותחתונים למעלה', הוא אמת לאמיתו במימדים מבהילים, אשר אין דרך לתארם, כאשר יש הרבה שבעולם הזה היו בין התחתונים והירודים ביותר, אולם בעולם האמת והנצח הם מקבלים את מקומם האמיתי והם 'למעלה', חשובים ביותר ומקובלים ביותר. וכן להיפך. ישנם הרבה שבעולם הזה היו בין העליונים, השולטים בקהל שדעתם נשמעה בכל קצה רחוב, ואילו בעולם האמת הם נדחקים לקרן זווית ולגודלם הטבעי, כאשר הם בין אלו שהם 'למטה'.

"עובדה זו", הדגיש רבי שמעון, "היא מופלאת ביותר לעין ערוך, אולם אמיתית היא ביותר ללא תכלית!"

"עובדה נוספת שחזיתי בעולם העליון" המשיך רבי שמעון בקולו. "היא החשיבות העצומה שמעניקים בבית דין של מעלה למידת החסד והרחמים, ולעשיית צדקה ומעשים טובים.

כאשר מידת החסד מקובלת היא בעלמא דקשוט ביותר, עד שביכולתה לדחות הרבה משטינים ומקטרגים שאין בכוח מצוות אחרות לדחות. כאשר יתכן אף מצב בו נראה שכך המאזניים בבית דין של מעלה נוטה לשלילה מובהקת ולגזר דין לא טוב, הרי שבהגיע מצוה של חסד שעשית בימי חיך, מתהפכת הקערה על פיה באופן דרסטי והיא מכרעת את גזר הדין לכף זכות.

כשכל מעשי החסד שעשינו ביחד במשך הרבה שנים, קיבלו כאן בשמים משנה תוקף וחשיבות. כאשר על כל מעשה ומעשה, ויהא הקטנטן ביותר, קיבלתי שכר עצום עד למאוד, שכר עצום שאי אפשר לתארנו לבן אנוש השרוי עדיין בעולם הזה!

שכן ביכולתה של מצוות חסד לדחות הכל!!!

הכל - - - כפשוטו.

אין ערוך למצוות הצדקה והחסד כאן בעלמא דקשוט!!!

רוצים לקבל את 'לקראת שבת' מדי שבוע ישירות למייל?

חדש!!! ניתן להרשם בכל עמדות 'נדרים פלוס' ברחבי הארץ

אנשי ביקורת הביטחון התנצלו מאד בפניו: "אי אם סורי! (סליחה) אמרו כל הזמן וחיפשו אחר הנעל בקדחתנות. אבל בראותם שאין הנעל נמצאת האיכו בו למהר, כי המטוס יוצא ואי אפשר לעכב מטוס שלם בגלל נעל... האיש החל לדדות בנעל אחת, בדילוגים חפוזים על רגל אחת עד המטוס, כדי שלא יאחר, ונדחף אל מקומו, שבור, מושפל ומדוכדך עד עומקה של נפש

הגה"צ רבי גמליאל רבינוביץ שליט"א על נפלאים דרכי ד' על מוצא פי ה' יחיה האדם

וְזָכַרְתָּ אֶת כָּל הַדֶּרֶךְ אֲשֶׁר הָלַכְתָּ (ת, ב-י).

לימוד המוסר העולה מסדר פסוקים הללו: טעם הדרך הקשה אשר הוליקך, ותכלית כל העינויים והייסורים, הם כדי לבסס ולבנות יסוד איתן של האמונה בה', להודיע כי 'לא לחכמים לחם ולא לנבונים עושר' (קהלת ט, יא) ורק על מוצא פי ה' בלבד יחיה האדם. רק אחר לימוד זה, בעמידה בעוז בכל הקשיים והניסיונות, ניתן לזכות אל המנוחה ואל הנחלה, כשה' אלוך מביאך אל ארץ טובה, ושם תזכה לברך את ה' על הטובה אשר נתן לך.

נסתרים דרכי ה', ואין אדם יודע שורש הברכה, מנין תתגלגל, פעמים עמל האיש ומתייגע קשות במקום אחד, ופתאום שולח לו השם יתברך צמיחת ישועתו ממקור אחר בלתי צפוי לגמרי - כי על כל מוצא פי ה' בלבד יחיה האדם!

כדוגמת המעשה המדהים אשר לפנינו, אשר שמעתיו וקבלתי מפי אדם נאמן.

איש יהודי ישר דרך וירא אלוקים מעיר הקודש ירושלים, תבנה ותכונן, אשר בנו נכנס בברית האירוסין בשעה טובה ומוצלחת, ולרש אין כל, נאלץ לצערו להפליג אל אנגליה הרחוקה. שם בילה מספר שבועות בלונדון הבירה, במלאכה הבזויה של פשיטת יד... סבב והלך מכתובת אחת לאחרת, אבל לדאבון ליבו לא שיחק לו מזלו. כנראה, מרוב פושטי יד פחתו גם הנתינות, ובקושי הצליח - לאחר מיצוי כל הכתובות והאפשרויות שבידו - לגייס סכום זעום ביותר, וכמעט לא הרוויח שם כלום!

נמצאו לסיכום בידו אלף וחמש מאות דולר בלבד!

כראותו שפל מצבו הקשה היה מדוכדך ביותר. כאשר התיישב לערוך את חשבון ההוצאות וההכנסות, לאחר ניכוי נתח כבד עבור ה'דרייבר', עלות כרטיס הטיסה ושאר הוצאות הדרך, נמצאו לסיכום בידו אלף וחמש מאות דולר בלבד! הוא התמלא אכזבה וצער בראותו שכל נסיעתו וטרחתו הקשה, בגלות מייסרת בבזויות ובזיונות, לא הועילו מאומה!

כך הסתובב האיש ברחובות העיר הזרה והמנוכרת, כשליבו שבור לרסיסים, מחד גיסא, אך בהתחזקות עצומה מאידך גיסא, באמונה ובביטחון בצור עולמים ברוך הוא: "הנה נוכחת" - אמר לעצמו שוב ושוב - "כי 'לא לחכמים לחם', ואם אין השם יתברך רוצה, יכול אתה להפליג למרחקים, לרדוף ולהתבזות שבועות שלמים אחר המטבע, ולהישאר בכיס ריק ומרוקן!" הוא השתדל מאוד לחזק בליבו התקווה והביטחון, שלא ליפול חלילה לייאוש ולמרה שחורה, שהלא מידה טובה מרובה פי חמש מאות ממידת פורענות, כנודע! (תוספתא סוטה ד, א) ואם יחפוץ ה' - הרי ברגע אחד יוכל להמציא לו כל צרכיו משלם! בדרכו נכנס לאחד מבתי הכנסת המרכזיים שבלונדון, מקום הומה אדם בתפילות מנחה-מעריב, שם מתקבצים 'משולחים' רבים לקיים 'קובץ על יד'... 'בין גברא לגברא' פגש באקראי בחברו וידיו מארץ הקודש, שיצא אף הוא לאותה מטרה אל ארץ ניכר, וסובב כמוהו בבתי הכנסת סחור סחור, מטבע הדברים התפתחה ביניהם שיחה לבבית כאחים למקצוע... בין הדברים שח לו הלה, שבראותו את הקושי הגדול בגיוס התרומות כאן בלונדון, בכוונתו להרחיק יותר לעבר אוסטרליה שבקצה העולם - שם כנראה לו מצפים עדיין המשולחים הרבים את התורמים, וכדאי לנסות, אולי שם תזרח

שמש ההצלחה, הוא הציע לו להצטרף אליו למסע הרחוק והארוך, שהרי טובים השניים מן האחד...

האיש נבון ולא ידע מה לעשות, בהיותו די מאוכזב מ'מלאכה' זו. הוא התקשר לארץ כדי להתייעץ עם אשתו בנידון, אך בחכמתה אמרה לו האישה כי אל יתייאש: "הרי עם אלף וחמש מאות דולרים בין כך ובין כך לא ניתן לעשות כלום, הרי אין כאן אפילו התחלה לכיסוי הוצאות החתונה המרובות, שלא לדבר על דיור ורהיטים וכו', אין לפנינו כרגע שום עצה אחרת - סע נא אפוא לאוסטרליה! אולי יעזור לנו השם יתברך משם".

הוא ראה זאת כסימן קטן לטובה מן השמים

בדק האיש ומצא, שעלות הכרטיס היקר בטיסת 'לונדון-מלברן-לוד' (מאנגליה לאוסטרליה, ומשם חזרה לארץ ישראל), הרי היא בדיוק כסכום שהצטבר תחת ידו - אלף וחמש מאות דולרים, חושבנא דדין כחושבנא דדין! הוא ראה זאת כסימן קטן לטובה מן השמים, וניגש הישר אל הקונסוליה האוסטרלית שבלונדון, לסידור מהיר של ויזה לאוסטרליה. כאשר היו בידו כל המסמכים הדרושים, הכין עצמו לטיסה הארוכה.

בהגיעו אל נמל התעופה 'הית'רו' שבלונדון הבירה, נדרש בקפידה לעבור בדיקות רבות, כנהוג בימינו, בעידן שלאחר נפילת מגדלי התאומים... נהלי החיפוש היו נוקשים במיוחד, וכללו בידוק דקדקני של התכולה כולה, בנבירה במכשירים חדישים בתוככי תיקים ומוזודות, ובכל הכיסים והמלבושים... אם לא די בזאת, נוספה לאחרונה גם בדיקת נעלים - לאחר שהתגלה נוסע בר-נש אחד שהחביא אבקה מסוכנת בתוך נעליו, החלו חברות התעופה לאלץ כל נוסע לחלוץ את נעליו, והן נבדקות בבדיקה מיוחדת!

כמובן, בלחץ הגדול של טרום טיסה, כאשר הכל ממהרים, והדילים מאיצים ומלחיצים, נעשה שם אי סדר גדול, כולם אצים רצים, חולצים נעלים, נבדקים, נועלים שוב וממשיכים בריצתם...

והנה, תוך כדי הלחץ והצפיפות שבעמדת בדוק הנעלים נעלמה לו למיודעינו נעל אחת, הוא חיפש אחריה חיפוש אחר חיפוש אך הנעל איננה... השעון מתקתק והמטוס כבר עומד להמריא לדרך... אנשי ביקורת הביטחון התנצלו מאד בפניו: "אי אם סורי! (סליחה) אי אם סורי!" אמרו כל הזמן וחיפשו אחר הנעל בקדחתנות. אבל בראותם שאין הנעל נמצאת האיצו בו למהר, כי המטוס יוצא. "אי אם סורי, אי אם סורי!" אבל אי אפשר לעכב מטוס שלם בגלל נעל... דחפו אפוא הפקידים בידו מאתים דולר ואמרו לו: "כשתגיע לאוסטרליה תקנה לך שם זוג נעלים חדשות, ואנו מאד מתנצלים, אי אם סורי, אי אם סורי..."

האיש החל לדדות בנעל אחת, בדילוגים חפוזים על רגל אחת עד המטוס, כדי שלא יאחר, ונדחף אל מקומו, שבור, מושפל ומדוכדך עד עמקה של נפש! כאשר התבונן במצב שפלותו, הוא הקושי התאפק שלא לבכות! הנה בזבוז זה כמה שבועות באנגליה, בשביל אלף וחמש מאות דולר עלובים שכבר הוציא את כולם על הכרטיס לאוסטרליה, ומי יודע אם שם יהיה מצבו טוב יותר, וכי מה טובה

יותר אוסטרליה מאנגליה? והנה עתה כאן השפילו אותו כך לעיני כל באיבוד הנעל, והוא מדדה למטוס בנעל אחת... אלו פנים יש לו... כך שקע לו האיש בהרהורים נוגים.

עודו יושב שקוע בדכדוכו, ניגש אליו לפתע יהודי אוסטרלי גבוה, שמן וחסון, שנראה בעיניו כמו 'ענק', ובחיוך לבבי אמר לו: "שמע נא! אתה יהודי צדיק... אני במקומך לא הייתי מניח עד שימצאו לי את הנעל! הייתי עוצר את כל המטוס הזה! עושה להם סקנדלים, שכל שדה התעופה הגדול היה עומד על הרגלים! מה זה איתך? למה הנחת להם ככה לזלזל בך??? יש גבול כמה אפשר להשפיל את הנוסעים עם הבדיקות שלהם!"...

לא נורא, אם משמים רצו שאטוס בנעל אחת... לא נורא, אטוס כך!

היהודי החשוב דן נתן בו מבט מעמיק וענה לו: "הסכנת ושמע, דע לך שבתור יהודי נאמן הורגלתי מעודי לקבל הכל באהבה; לא נורא, אם משמים רצו שאטוס בנעל אחת... לא נורא, אטוס כך! הלואי שאלו יהיו הבעיות שלי, שחסרה לי נעל... לא אלו הן בעיות החיים!" ה'ענק' האזין בקשב, נראה היה שנהנה להיוודע לצורת הסתכלות שונה לגמרי ממה שנראה כל כך בטוח בעיניו, ושאל כמסתקרן: "מה הן, אם כן, בעיות החיים?" כנראה, לא הורגל אדם זה בבעיות ובקשיים...

כיון שהייתה טיסה ארוכה לפניו, לא מיהרו כאן על סיפון המטוס לשום מקום. נקשרה ביניהם שיחת רעים לבבית, שבמהלכה של לו היהודי דן את כל אותו המעשה, שהוא צריך להשיא את בנו ואין לו פרוטה לפרטה, והוא עשה עתה באנגליה כמה שבועות שלא הנפיקו אלא אלף וחמש מאות דולר, שאת כולם הוציא כבר על רכישת כרטיס הטיסה, ולא נותר בידו אף לא דולר אחד, ואף נעלו נעלמה... וכעת הוא בדרכו לקבץ נדבות באוסטרליה, ומי יודע כמה כבר יעשה שם...

הסיפור כולו נגע ללבו של בן שיחו, ביחוד לאחר שכבר התמלא רחמים עליו בגין ההשפלה הגדולה בעניין הנעל.

הוא הרהר קלות ושאל לפתע: "הגד נא, בכמה מסתכמות הוצאות החתונה הגדולה, שאתה כל כך טורח עבורה?"

ערך האיש חשבון מהיר, וענה: "בסביבות שישים אלף דולר טבין וטקילין!"

הגיב הלה: "זה הכל? הנה בא הוכיח לך שגם זה לא מבעיות החיים כלל!" על אתר הוציא מחיקו פנקס צ'קים ורשם לו צ'ק על סך שישים אלף דולר!!! התברר שהיה זה יהודי עשיר גדול מאוד, מעשירי אוסטרליה, ששישים אלף דולר אינו סכום גדול עבורו.

הוא תחב את הצ'ק בידו ואמר: הנה בזה יגיע הקץ לתלאותיך ולסבלך פה... עבר עליך די! כשנגיע לאוסטרליה כבר לא תצטרך לחזר על הפתחים בנעל אחת, פשוט תעלה מיד למטוס הביתה...

"למען הודיעך כי לא על הלחם לבדו יחיה האדם, כי על כל מוצא פי ה' יחיה האדם!"

[מתוך 'טיב המעשיות' - חומש דברים]

אבי מורי זצ"ל רגיל היה לספר, כי בשנים בהן זכה להתפלל במחיצתו של ה'חזון איש', ראה במו עיניו את הרטט שאחז בו בשעה שהגה את השם יתברך בשפתיו. "החולצה הרועדת שלו הסגירה את הרטט שאחז בגוו"

מאוצרותיו של הגאון רבי אליעזר טורק שליט"א

בהכרח גם יברך כראוי.

הבה ונתבונן מעט בהליכותיהם של גדולי הדורות, חכמי התורה, כיצד בירכו כל ברכה וברכה בכוונה ובנעימה קדושה:

סיפור נפלא אודות רבן ומאורן של ישראל, מרן ה'חתם סופר' זצ"ל, שמעתי מידידי הגאון רבי משה ידלר שליט"א, מחבר סדרת הספרים הנודעת 'מאור השבת', מחשובי מורי ההוראה בירושלים, ולחיבת הדברים נוסיף גם את הרקע לסיפור כפי ששמעתי ממנו:

באחד הימים, מספר הרב ידלר, הגיע אלי אברך ושאלתו בפיו: "אכלתי סעודה כדי שביעה, ומשום עיסוקים שונים שהזדמנו לי בעת הארוחה, קמתי ממקומי ופניתי לסדר את ענייני. כשסיימתי התעורר לי ספק האם ברכתי ברכת המזון לפני שקמתי או לא. ב'שולחן ערוך' (אורח חיים סימן קפד סעיף ד) נקבעה ההלכה, כי כאשר אדם אכל כזית בכדי שביעה ואחר כך מסתפק אם בירך ברכת המזון, עליו לברך שנית, משום שברכת המזון חיובה מדאורייתא, וספק דאורייתא לחומרא, וכך רציתי לעשות, וכבר נטלתי שוב מים אחרונים.

אולם משניגשתי לברך שוב, המשיך האברך וסיפר לרב ידלר, הגיח בני הקטן מהחדר הסמוך, ואמר לי בהשתוממות: "אבא! מה אתה עושה? מדוע תברך עוד פעם? הרי כבר בירכת קודם!"... ובגללו התעורר לי ספק חדש, האם אפשר להסתמך על נאמנותו של קטן בחיובי דאורייתא.

הגאון הצדיק רבי דוב יפה זצ"ל, משגיח ישיבת 'כפר חסידים', הביא פעם באחת משיחותיו 'הרגש' נפלא המבטא את מהות המושג הברכה: "גם בהמה אוכלת וגם יהודי אוכל, ומה בכל זאת ההבדל ביניהם? התשובה היא: יהודי נפגש עם ה'ריבונו של עולם' לפני שאוכל, הבהמה לא!"...

כאשר יהודי עומד לפני אמירת ברכה, בין אם זה ברכות השחר, ברכות שמונה עשרה, ברכת המזון או ברכות הנהנין, וקודם לכן הוא עוצר לרגע ממרוצת חייו השוטפים, ומתבונן בתוכן תיבות הברכה ובמהותה, הרי שמחדיר הוא להכרתו - כי כעת הוא עומד להיפגש עם מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא, ולהודות לו על כל הטובה שהוא גומל עמו, ומעתה אין ספק כי הוא לא יהיה מסוגל לזרוק את הברכה מפיו כלאחר יד. אדרבה, לבו יתמלא פחד וחרדה מהדר כבוד גאווה, ואז כל הברכה שלו תקבל צורה, מהות ומשמעות אחרת.

לזה התכוין משה רבינו כאשר עמד לפני כלל ישראל, כל אחד בדרגתו ובמעמדו, והכריז הכרזה כוללנית: "וְעַתָּה יִשְׂרָאֵל מָה ה' אֱלֹהֶיךָ שֹׁאֵל מֵעַמְּךָ כִּי אָם לִי רָצָה", וחז"ל רמזו ואמרו: 'אל תקרי מ'ה' אלא 'מאה'. משום שהדרך הקלה לכל אחד ואחד מהם להגיע לידי יראת שמים, היא על ידי כוונה ראויה במאה ברכות, וכל אחד מהם עשוי להשיגה בקלות.

כי כאשר אדם מברך מאה ברכות מדי יום בכוונה, בשימת לב והתבוננות, בהכרח תעמוד לנגד עיניו ההכרה כי הוא תלוי ביד השם יתברך בכל צעד ושעל. ואילולי הוא יתברך מעשיו ופעולותיו - "המחזיר נשמות לפגרים מתים", "הפוקח עיוורים", "הנותן ליעף כח", "חונן הדעת", "בורא מיני מזונות" וכך בכל פרט ופרט, אין לו משל עצמו כלום, וחוזר ומשנן זאת לעצמו לפחות מאה פעמים ביום, זה חודר להכרה, ויגיע לדרגה ביראת שמים, עד שתיהפך אצלו למילתא זוטרתא.

שמעתי מידידי הגאון רבי משה ידלר שליט"א

חז"ל מלמדים אותנו במסכת ברכות (נ, א), כי הצורה בה ניתן להבחין על אדם אם תלמיד חכם הוא אם לאו, אינה על ידי בחינת שיעור קומתו בתורה, רמת עינו המקיפה בהוויות דאביי ורבא או פלפולו המעמיק בחכמה. אלא דוקא איך הוא מברך את קונו! כאמרו: "מברכותיו של אדם ניכר אם תלמיד חכם הוא אם לאו". כשאדם מברך בצורה ראויה ורצינית, ניכר בו שהוא תלמיד חכם, שכן תלמיד חכם שהגיע להכרה נכונה על תפקידו ויעודו בבריאה,

הרב ידלר הציג את השאלה בפני גדולי הפוסקים

הרב ידלר הציג את השאלה בפני גדולי הפוסקים, שצידדו לכאן ולכאן; מרן הגאון רבי יוסף שלום אלישיב זצ"ל הורה, כי היות וספק דאורייתא לחומרא, וגם אי אפשר להסתמך על קטן, יש להחמיר ולברך שוב. אך מרן הגאון רבי שלמה זלמן אויערבאך זצ"ל טען, כי אינו חייב לברך שנית, מאחר ודברי הקטן שאביו בירך - אינם בגדר עדות שזקוקים אנו בה לנאמנותו, אלא הם רק גילוי מילתא בעלמא שבירך, ובגילוי מילתא אפשר להסתמך גם על קטן.

דומה הדבר, לאדם שרגיל לכסות את הסכין בצלחתו קודם ברכת המזון, כפי שמורה ההלכה (שם, קפ, ה). במידה ואחר כך יתעורר אצלו ספק אם בירך, בודאי יוכל להסתמך על כך שכעת הסכין נמצאת מתחת לצלחת, ולפטור את עצמו מלברך. משום שזה רק גילוי מילתא ולא עדות. כך גם כאשר הילד אומר לאביו שכבר בירך אין זו עדות, כי אם גילוי מילתא בלבד.

לאחר תקופה, הציג הרב ידלר את כל המשא ומתן שהתקיים בין גדולי פוסקי הדור בנידון זה, באוזני גאב"ד ערלוי, הגאון הצדיק רבי יוחנן סופר זצ"ל, וגם הוא צידד כדעתו של רבי שלמה זלמן. אולם גם הוסיף מעשה נפלא מעין הסיפור הנזכר ששמע על זקנו הגדול, מרן ה'חתם סופר' זצ"ל. כה היה מעשה:

כידוע, ה'חתם סופר' היה מסוגל להרצות שיעור של ארבע וחמש שעות ברצף, ואשתו הרבנית ע"ה שדאגה לשלומו ולבריאותו, היתה מניחה לפניו על השולחן צלחת עם עוגה קטנה וכוס שתיה. אך בדרך כלל ה'חתם סופר' לא היה טועם מן העוגה, אלא רק באופן שאפסו כוחותיו לגמרי.

פעם אירע שחלש לבו של הגבאי

פעם אירע שחלש לבו של הגבאי והוא חמד את העוגה. הוא שם לב, כי בכל השבוע האחרון רבו ה'חתם סופר' לא נגע בעוגה, ושיער בדעתו, כי מסתמא גם היום הוא לא יגע בה, ועל כן הרשה לעצמו לאוכלה. אולם לרוע מזלו, בדיוק באותו יום, תוך כדי הרצאת השיעור, אפסו כוחותיו של ה'חתם סופר'. הניח את ידו בצלחת כדי ליטול את העוגה, והבחין כי היא איננה.

הוא פנה לגבאי ושאל: "מה קרה היום? הרבנית לא הביאה עוגה?", והגבאי שהתקשה לעמוד בנסיון שיקר ואמר: "הרבי כבר אכל את העוגה".

לתשובתו המרעישה והחדה של ה'חתם סופר' הוא בוודאי לא ציפה: "אם אכלתי את העוגה או לא - בהחלט יתכן שאני טועה, ומבלי משים לב אכלתי. אולם ברור אצלי כשמש, שאילו הייתי מברך 'בורא מיני מזונות' הייתי זוכר, ואם אינני זוכר סימן שלא בירכתי..." מרעיש! אצל ה'חתם סופר' לא היה יכול להיות ספק אם בירך או לא, כי לא היה אצלו מושג כזה להוציא ברכה מהפה בלי שימת לב.

זכורני מבחרותי, כי שמעתי ממורי הגאון הישיש רבי צבי אייזנשטיין שליט"א, ה'בעל תפילה' הנודע של ישיבת פוניבז', בשנים בהן שימש כר"מ בישיבת רוז'ין לצעירים, כי ראה אצל אחד מזקניו מנקי' הדעת בירושלים, שהיתה נמשכת ארוחתו באופן קבע כשתיים עשרה

דקות; חמש דקות לאכילה ושבע דקות לברכת המזון, והיה נוהג לומר: "אני אוכל כדי לברך"...

אחרים רמזו זאת בפזמון של ליל שבת: 'כל מקדש שביעי', על דרך הצחות: "סועדים בו לברך שלוש פעמים". סועדים כדי שיוכלו לברך...

הבחור שהתעקש להיות אצל ה'חזון איש'

על מרן ה'חזון איש' זצ"ל מעידים, כי כל ימיו לא הוציא מפיו שום ברכה ותפילה ללא כוונה, כשליבו בל עימו, או כשאין דעתו מיושבת עליו. כל ברכה נאמרה אצלו עם מלוא הריכוז ועם כל החושים.

אבי מורי זצ"ל רגיל היה לספר, כי בשנים בהן זכה להתפלל במחיצתו של ה'חזון איש', ראה במו עיניו את הרטט שאחז בו בשעה שהגה את השם יתברך בשפתיו. "החולצה הרועדת שלו הסגירה את הרטט שאחז בגוו", תיאר אבא לימים, "דומה היה כי רמ"ח איבריו ושס"ה גידיו, שותפים למשימה הנעלה - לכון בתפילה"...

כך גם העיד הגאון רבי חיים מאיר שטיינברג שליט"א, שבילדותו היה מתלווה אל אביו, הגאון רבי שרגא פייבל זצ"ל, להתפלל במעונו של ה'חזון איש', וכאשר היה ה'חזון איש' עולה לתורה ומברך את ברכות התורה, פניו התמלאו בחרדה, וורידים מצחו בלטו מרוב מאמץ ויגיעה בכוונת הברכות. זאת גם בתקופות בהן היה חולה מאוד, חלש ותשוש.

סיפור נפלא נוסף שמעתי פעם מהגאון הצדיק רבי שלמה חיים גנויער שליט"א, מנהל רוחני דיישית 'מאור התלמוד' ברחובות, כי סיפר לו יהודי חסידי בירושלים, ששמע בעצמו מבעל המעשה הגאון הקדוש רבי יהודה'ל מדז'יקוב זצ"ל, שהיה גאון גדול, צדיק ועובד ה' נפלא, שברח מגינוני אדמורו"ת ומכל נימוסי הכבוד:

בתור בחור התאמץ רבי יהודה'ל להתקרב ל'חזון איש'. מידי פעם הוא היה נוסע אליו במיוחד לבני ברק, על מנת להסתופף בצילו וללמוד מדרכיו.

בשנה אחת הוא הגיע למעונו של ה'חזון איש' בליל בדיקת חמץ ואמר: "רבי! אני רוצה לראות את בדיקת החמץ שלכם..." אך ה'חזון איש' סירב, למרות שהיו אנשים אחרים שכן סייעו לו בשעת הבדיקה. שמא חשש שהוא יעשה עסק גדול מדאי ממנו. אך רבי יהודה'ל התעקש להתעכב בבית, והפציר ב'חזון איש' בתחנונים: "אבקש רשות להיות כאן, בחדרו של הרבי, רק בשעה שיברך את ברכת הבדיקה, אחר כך אעזוב מיד..." לזה ה'חזון איש' כבר לא סירב.

הוא סיפר מאוחר יותר, כי בשעה שה'חזון איש' בירך את הברכה של בדיקת חמץ, הוא נרעד כולו. עיניו התגלגלו למעלה עד שראו רק את הלובן של העינים, במשך דקה ארוכה... ויהי המקום לחרדת אלוקים!

אך אין זה פלא כיצד הגיע ה'חזון איש' לדרגות גבוהות אלו; לאור הדברים שהוא כותב באגרותיו כיצד אמורה להיראות התפילה: "לצייר כמו חי - איך הקדוש ברוך הוא שומע את שיח שפתותינו ומאזין הגיון הלב" (קובץ אגרות א, כג). כשמציירים בתפילה את הקדוש ברוך הוא כמו חי, ודאי נרעדים ונפחדים!

אותו בחור החליט שהוא צריך להיות המשב"ק של ראש הישיבה, והגרמ"ש שפירא זצ"ל, שטוב הלב נשפך ממנו הודיע לו באופן ברור שמהיום הוא האחראי להלביש לו תמיד את הצעיף והמעיל העליון, הוא הגבאי!...

הגאון רבי יחיאל צוקר שליט"א, מרבני ישיבת 'תורה בתפארתה' ומחבר ספרי 'להאיר' על פרשיות השבוע, על הסתכלות ב'משקפיים של תורה' שמאפשרת ראייה נכונה שלה דברים

מברכים אנו בכל בוקר ברכת 'פוקח עוורים' אין מקרא יוצא מיד פשוטו, וברור שהברכה היא על עצם הראייה, אבל ברכה זו מגיעה לפי נוסח בני עדות אשכנז מיד אחרי ה'שלא עשני גוי', 'שלא עשני עבד' ו'שלא עשני אשה'. הסופר רבי משה שינפלד נשאל פעם מדוע אין מברכים 'שלא עשני חילוני' והוא ענה בפשטות, בוודאי שמברכים: "שלא עשני עבד" וידוע שהרב מבריסק קילס מאוד את התשובה.

לפי זה נסביר את ברכת 'פוקח עוורים' ונאמר שהיא בעקבות כך שזכינו שאיננו עבדי הזמן, עבדי הרצונות, וממילא ראייתנו הינה מפוקחת ושלימה, ולא חלילה הסתכלות וראייה של עיוור באפילה. והנה לנו דוגמה:

כאשר נקנה השטח החדש של קרית ויז'ניץ בבני ברק, קיבל הגה"צ רבי הלל ויטקינד זצ"ל ראש ישיבת נובהרדוק שבתל אביב, מאת משפחת מוכרי השטח, שני מגרשים סמוך לשטח החדש.

עמד רבי הלל בפני בעיה קשה, כי חפצו היה להקים ישיבה, אך הבין כי אין זה מן הראוי שיקים ישיבה ליטאית על יד ויז'ניץ, ומאידך אם ירצה למכור את שני המגרשים לא יספיק לקנות בעד הסכום שיקבל בעדם אלא חצי מגרש במרכז העיר.

כאשר התייעץ בנדון יעצו הג"ר שרגא גרוסברד זצ"ל שיכנס אל האדמו"ר מויז'ניץ - ה'אמרי חיים' זצ"ל, ישטח בפניו את הבעיה וייתיעץ אתו מה לעשות. ואמנם כן עשה. נכנס אל ה'אמרי חיים' זצ"ל עם חששות כבדים בלבו ושאלו האם מסכים הוא לקבלו בתור שכן.

תמה ה'אמרי חיים' ואמר: "איזו שאלה? למה לא?"

התנצל רבי הלל בהסבירו כי היות שרצונו להקים כאן ישיבה ליטאית, שמא יש בזה כעין התחרות עם ישיבת ויז'ניץ. בימים ההם רוב הבחורים החסידיים הלכו ללמוד בישיבות ליטאיות, היה זה בהחלט חשש לתחרות.

תגובת ה'אמרי חיים' היתה: "אינני מבין, אם עומד אדם בחזית המלחמה ובא משהו לסייע לו - וכי לא יקבל את עזרתו? הלא אנחנו עומדים במלחמה, ואם מאן דהוא חפץ להקים מוסד תורני המיועד להילחם כדי להרבות ספסלים בבתי המדרש, האם אתנגד לזה? אדרבה, איזו זכיה יש לי שיהודי יקים ישיבה נוספת על ידי". והוסיף

ואמר: "וכאשר תזמינו אותי לחנוכת הבית - אבוא אי"ה!"
הגאון רבי הלל זצ"ל התפעל מאד מהליכותיו של ה'אמרי חיים', והתבטא אחר כך באזני חתנו הגאון רבי מרדכי מן זצ"ל: "מה שלמדתי בנובהרדוק על מידת טוב עין, כאן מיששתי את זה ממש בחוש..."

הסיפור כאן הוא בהחלט על עין טובה, אבל במבט תורני זה מבט של עין יהודית, אפשר לראות תחרות ואפשר קילוס שמו יתברך, אם העין שלי מחפשת לראות את התגלמות רצונותי אני רואה את בעיית התחרות, אבל אם אני רואה כבוד שמים אזי אדרבה ככל שיתרבו ישיבות כך תתרבה כבוד שמים.

הדרך להגיע ליראת ואהבת ה'

בפרשתנו אנו קוראים: וְעָתָה יִשְׂרָאֵל מָה ה' אֱלֹהֶיךָ שֹׁאֵל מֵעֲמֹךְ כִּי אִם לִירְאָה אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ לָלֶכֶת בְּכָל דִּרְכָיו וּלְאַהֲבָה אוֹתוֹ וְלַעֲבֹד אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ בְּכָל לִבְבְּךָ וּבְכָל נַפְשְׁךָ (י, יב)
כיצד מגיעים ליראת שמים ואהבת ה'?
כתב הרמב"ם בהלכות יסודי התורה: "והיאך היא הדרך לאהבתו ויראתו, בשעה שיתבונן האדם במעשיו וברואיו הנפלאים הגדולים

ויראה מהן חכמתו שאין לה ערך ולא קץ, מיד הוא אוהב ומשבח ומפאר ומתאוה תאוה גדולה לידע השם הגדול, עד כאן לשונו. מלמדנו הרמב"ם שיראת שמים ואהבת ה' באות על ידי התבוננות במעשיו ובברואיו הנפלאים של הקב"ה. כך יראה שאין ערך וקץ לחכמתו, והתוצאה המיידית מכך היא שאוהב את ה' ומשבחו ומפארו, "ומתאוה תאוה גדולה לידע את השם הגדול". ולכאורה מקור דברי הרמב"ם הוא מהנביא ישעיהו (מ, כו): "שְׂאוּ מְרוֹם עֵינֵיכֶם וְרְאוּ מִי בָרָא אֱלֹהִים וְגו' תרים את העיניים השמיים, תראה את צבא השמים, את נפלאות הבריאה, ואז תכיר את הקב"ה שברא את כל אלה. אהבת ה' מכח התבוננות במצוות אמנם בספר המצוות (מצוה ג), מבואר ברמב"ם, שהדרך להגיע לאהבת ה' היא על ידי התבוננות והעמקה במצוות התורה עד שנשיג ונתענג בהשגתן תכלית התענוג. אם כן יש להבין מהי הדרך לאהבת ה' לדעת הרמב"ם, האם על ידי התבוננות והעמקה במצוות התורה, או על ידי התבוננות במעשיו ובברואיו הנפלאים?

בושה וחרפה להביא כאלה ציורים

ביאר רבי מרדכי פוגרמנסקי זצ"ל את דברי הרמב"ם. משל למה הדבר דומה? אנשים המתמחים באומנות יצאו לתערוכת ציור. הגיעו לדוכן הראשון, בו היה מונחים ציורים של צייר מפורסם, אמן עולמי. קשה היה להם לעצור את שריקות ההתפעלות. השילוב של הצבעים, הרקעים, הדמויות, הנופים - ממש פלאי פלאים! אולם עמד שם ראש המבינים, והוא הסתכל על הציורים, ומיד הסיט את עיניו הצידה ואמר: "בושה וחרפה להביא כאלה ציורים. הכל גושי כתמים של צבעו! עמדו האנשים נדהמים, ולא הבינו מדוע ראש המבינים אומר כך על ציורים כה מדהימים.

קם החכם שבהם, ניגש לראש המבינים, הסיר את משקפיו, והנה הוא רואה שעדשות משקפיו מוכתמות כהווג. הוא לא היה צריך לעמוד מול השמש לראות את הכתמים. ניקה לו את משקפיו עם חומצה, החזיר לו את המשקפיים והנה כעת לאחר נקיין העדשות גם הוא התפעל מהציורים ואמר: "איזה יופי של תמונות. פלאי פלאים". מתברר שכתמי הלכלוך במשקפיו גרמו לו לראות את הציורים המדהימים כגושי צבע.

והנמשל: גם בעיניים רוחניים הכל תלוי בנקיין עדשות ה'משקפיים'. הנביא אומר: "שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה", אך לפני כן צריך שהמשקפיים יהיו משקפיים של תורה, כי אם המשקפיים מוכתמות - הן מטשטשות את הראיה האמיתית, וכשמביטים השמימה במשקפיים אלו, עלולים לעבוד את השמש, הירח והכוכבים.

על פי זה ביאר רבי מרדכי את דברי הרמב"ם.

בספר המצוות כתב הרמב"ם שבכדי להגיע לאהבת ה', ראשית כל יש לטהר את הלב, ללמוד תורה, להתבונן בתורה ולהסתכל על העולם במבט של תורה. לאחר שתסתכל על העולם במבט טהור

של תורה, אז אם תרים את העיניים השמימה תראה את הרבנו של עולם.

על אדם זה, שכבר זכה לטהר עצמו בתורה, כתב הרמב"ם בהלכות יסודי התורה שהוא יכול להגיע ליראה ואהבת ה' על ידי שיתבונן במעשיו ובברואיו הנפלאים והגדולים, כי יש לו את המשקפיים הנקיות וההסתכלות הנכונה.

להסיר את ערלת הלב

אמנם אם האדם בעל משקפיים מוכתמות, הלב ערל, מלא בתאוות ורצונות, רחוק מחיבור לתורה הוא נושא עיניים לאותו שמים, הוא רואה את אותו צבא השמים והוא מסיק שראויים הם לעובדם ולהשתחוות להם, הוא הופך את יצירתו הנפלאה של הקב"ה לעבודה זרה רח"ל.

כמה פסוקים אחרי הפסוק "ועתה מה ה' אלוקיך שואל מעמך", אומר לנו הקב"ה (י, טז): "וּמַלְתֶּם אֶת עֵרְלַת לִבְכֶּם וְעֶרְפְּכֶם לֹא תִקְשׁוּ עוֹד". "ערלת לבבכם" - משהו שמכסה את הלב. השקיעות בעולם הזה מכסה את הלב, מכסה את העיניים, מכסה את האוזניים. כשהמשקפיים מלוכלכות והלב מכוסה, לא רואים שום דבר, ואדרבה רואים כתמים, רואים לכלולך, והלב מתלכלך והמעשים נעכרים. הקב"ה מבקש מאיתנו לפתוח את העיניים, להסיר את ערלת הלב ולהתחיל לחיות כבני תורה ולהסתכל על העולם מהתורה.

שאלו את רבי חיים: לשם מה באת?

נביא דוגמה מה פירוש הסתכלות בעיניים של תורה: היה יהודי גדול מאוד שעלה לארץ ישראל ממרוקו, שמו רבי רפאל ברוך טולידנו זצ"ל. הוא היה רב העיר מקנס שבמרוקו. בעשרות שנותיו האחרונות היה גר בבני ברק. רבי רפאל ברוך זכה שכל צאצאיו גדולי ישראל, תלמידי חכמים מופלגים. הוא היה גדול מאוד בנגלה ובנסתר, תלמיד חכם וירא שמים גדול. שדאג מאוד לקהילתו ומעבר לכל דאג גם לחינוך ילדיו.

מפורסם שרבי חיים קניבסקי זצ"ל, כשהיה ילד בן אחת עשרה עלה לביתו של רבי רפאל ברוך ונעמד מולו ליד השולחן.

שאלו את רבי חיים: "לשם מה באת?" והוא ענה: "אבא שלי אמר שיש ענין להסתכל על אנשים יראי שמים, וזה מביא ליראת שמים. אבא אמר לי שהרב טולידנו הוא יהודי ירא שמים לכן באתי.

רבי חיים עמד ליד השולחן והסתכל על רבי רפאל ברוך. סיפר לי ידידי רבי יצחק פרחים יו"ר הארגון הגדול 'לב אחד', שכאשר הם הגיעו לארץ גרו בתל אביב, ובאחד מן הימים הוא הגיע לבני ברק לבקר את אָחִיו. כשהגיע לבני ברק בא לראות את רבי רפאל ברוך. מיד כשראה ר' יצחק את האור שלו אמר לעצמו: לאחר נישואי אני רוצה לגור בבני ברק ולא בתל אביב. וכל ילדיו יצאו תלמידי חכמים רק מלראות אותו.

כאשר היה רבי רפאל ברוך בעיר מקנס, שמע שבמרחק ארבע מאות ק"מ, בעיר אוג'דה שבמרוקו, סגרו את הבית ספר היהודי התורני.

זה היה אמנם זמן של מלחמת העולם השנייה והדרכים היו בחזקת סכנה, מלבד זאת נסיעה של ארבע מאות קילומטר היתה דבר

קשה, והוא גם היה אדם חולני. אך למרות הכל לא שאל שאלות, קם ויצא לאוג'דה.

כשהגיע לאוג'דה, אסף את הפרנסים, ראשי הקהילה ואת בעלי המזון ודיבר איתם בדמעות מהו חינוך יהודי, כמה הדבר נחוץ ואי אפשר בלעדי המוסד החשוב הזה.

המשתתפים שמעו והתפעלו מדבריו המרגשים, אך כיון שהיתה זו תקופה של מלחמה, המצב הכלכלי לא היה במיטבו, ולמרות דרשתו הנלהבת, לא היתה להם שום כוונה לתרום להקמת מוסד תורני.

אט אט היה שם מעיין של דמעות

ראה רבי רפאל ברוך שדבריו נופלים על אוזניים ערלות, והחל לבכות. בתחילה נטפו מספר דמעות, אך אט אט היה שם מעיין של דמעות. נשפכו הדמעות כמים.

ניסו המשתתפים להרגיע אותו. אמר להם רבי רפאל ברוך: "אתם חושבים שאני בוכה עליכם, אך דעו שאני בוכה עליכם. על עצמי אני בוכה. שכן, חז"ל (ברכות ו' ע"ב) אמרו: "כל אדם שיש בו יראת שמים דבריו נשמעים". אם אני מדבר לפניכם מעומק לבי בדמעות שליש וזה לא משפיע עליכם, סימן שאין לי יראת שמים, ולכן אני בוכה כעת ומנסה לחזור בתשובה".

כמובן שכאשר הם שמעו דברים אלו, הבינו מי הוא העומד מולם, ותרמו מכספם להקים שם מוסד תורני.

מהסיפור הזה אנו למדים מהי הסתכלות במשקפיים של תורה. אדם עושה השתדלות ואינו מצליח, מיד מתחיל לחשוב על כך שלא עשה את ההשתדלות בדרך הטובה. אולם זאת הסתכלות במשקפיים שאינם של תורה, הסתכלות של "וּפֶן תִּשָּׂא עֵינֶיךָ הַשְּׂמִימָה וְרֵאִיתָ אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאֲדָמָה... וְנִדְחַתְּ וְהִשְׁתַּחֲוִיתָ לָהֶם וְעִבַּדְתָּם", חושבים כאילו העולם מנהל אותנו.

ההסתכלות של תורה היא: לא הצלחתי בהשתדלות כי אין בי מספיק יראת שמים. אם היתה בי יראת שמים, אם הייתי חי עם הרבוננו של עולם - דבריי היו נשמעים.

בקושי כיסו את כרטיסי הטיסה

דוגמה נוספת להסתכלות של תורה, ומוסר השכל נורא בצדו: ישיבת באר יעקב היתה במצב קשה מאוד עד שהבנק רצה למכור את בניין הישיבה לכיסוי החוב, הוחלט שרה"י מרן הג"ר משה שמואל שפירא יצא לאמריקה, דבר שלא הורגל בו מעולם, אבל לא היתה ברירה אחרת, אחד האברכים הצטרף כדי לסייע בידו, הם טסו ובמשך שבועיים עמלו לקושש עצים ותבן... בקושי כיסו את כרטיסי הטיסה.

יום אחד נכנסו להתפלל מנחה ואחריהם נכנס הר' זאב וולפסון - הגביר הנודע, הם בדיוק ניסו לקבוע פגישה דרך מזכירתו והיא דחתה אותם, אמר האברך להגרמ"ש הנה נכנס כאן וולפסון, ניגש אליו אחרי התפילה אולי נצליח משהו, וכך הוחלט.

וולפסון שהיה מוקיר תורה משראה את הגרמ"ש, אמנם לא הכירו אך ראה לפניו בעל צורה, החליט לגשת אליו בעצמו לאחר התפילה,

וכך בסיום התפילה הוא ניגש, נגע בידו לדבר עמו, אך הגרמ"ש שהיה באמצע אמירת "עלינו לשבח" לא הסיט את ראשו לכיוונו, הוא ניסה שנית, והגרמ"ש אומר את התפילה כמונה מעות ואינו מפנה את פניו לצדו כלל.

וולפסון עזב את המקום והאברך ניגש לגרמ"ש ואמר לו וולפסון ניגש לרה"י מדוע הרב אינו עונה לו? והגרמ"ש ממשיך בתפילתו, רק כשסיים פנה לצאת מביה"כ מבלי לומר כלום לאברך, וולפסון המתין לגרמ"ש בחוץ, הושיט את ידו והציג את עצמו, והגרמ"ש שאלו אם ניתן לקבוע פגישה עמו במשרדו, וולפסון נזעק מהפתאום שכבודו יגיע אלי אני יגיע למלון שהרב מתארח, הגרמ"ש הצביע על האכסניה שבו הוא נמצא לא במלון כל שהוא. ואכן למחרת הגיע וולפסון שמע את המצב, ואמר שמעתה רה"י לא אמור לנסוע יותר לחו"ל הוא ידאג לשקם את הישיבה.

ואז פנה וולפסון לאותו אברך ואמר: ראיתי שהנך רוטן מעט על רה"י שלא התייחס אלי באמצע תפילת עלינו, דע לך שרק בגלל זה הבנתי שהאיש באמת אדם גדול ולכן נהגתי כלפיו בנדיבות יתר.

אך בזה לא תם הסיפור

בישיבת באר יעקב הסתובב בחור שמראשון אנשי הצוות ועד לאחרון שבהם אחזו שאין מקומו בישיבה, זה מסוג הבחורים שרק עושים בעיות, אך בהוראת ראש הישיבה הוא נשאר מצד הרחמים, אותו בחור החליט יום אחד שהוא צריך להיות המשב"ק של ראש הישיבה, כמובן שכולם השתדלו להרחיקו, אך הגרמ"ש שטוב הלב נשפך ממנו שמע וקרא לו והודיע לו באופן ברור שמהיום הוא האחראי להלביש לו תמיד את הצעיף והמעיל העליון, הוא הגבאי!...

באותו יום היה צריך הגרמ"ש לצאת מהישיבה אחרי התפילה והבחור נעמד מיד עם סיום עלינו לשבח וניגש עם הצעיף והמעיל אל הגרמ"ש להלביש לו אותם, הגרמ"ש אחז באמצע עלינו, סגר את הסידור ונתן לו להלביש לו, רק כשסיים פתח חזרה את הסידור והתחיל את תפילת עלינו מתחילתה.

האברך שעמד מהצד לא היה מסוגל להבין, לוולפסון לא הגיב הרב, וכאן לבחור התמהוני הזה הוא מצא פתרון פשוט להתחיל עלינו מהתחלה מדוע לא נהג כן כשטובת הישיבה מול עיניו? הוא ניגש לשאול, והגרמ"ש תמה על תמיהתו, הלא תבין, כשאני באמצע עלינו אני מצהיר "אמת מלכינו אפס זולתו" להפנות ראשי לגביר זה סתירה גמורה לאפס זולתו, אם הכסף של הגביר חשוב יותר מהדיבור עם הקב"ה הווי אומר שיש בהחלט זולתו ח"ו. אבל הבחור, הרי אברהם אבינו היה באמצע להקביל פני השכינה ואמר להקב"ה להמתין כדי לדאוג לשלושה ערבים, כל שכן שיש להפסיק כדי לתת יחס לבחור יהודי הזקוק לתשומת לב!! בהסתכלות של תורה!

לעילוי נשמת אבי מורי רבי נתן ב"ר יחיאל מאיר הכ"מ,
ורעייתי מרת רבקה ב"ר יהודה ע"ה

רק כש'אבי הבן' סיים לשחזר את ההצהרה הדרמטית מהשבת האחרונה גילה ר' דוד שעניו, בדיוק כמו עיני האבא שמולו דומעות מהתרגשות.

הפעם ברצוני לשתף אתכם על מעשה מיוחד שסיפר לי ידידי הטוב

מאת: הרב ישראל היימן

וַאֲהַבְךָ וַיְבָרְכְךָ וְהִרְבֶּךָ וַיְבָרְכְךָ פְּרִי בִטְנְךָ דַּגְנְךָ וְתִירוֹשְׁךָ וְיִצְהָרְךָ (י"ג)

בכיתה. הוא עבר כמה מוסדות בניסיון למצוא את המקום שיכיל את יכולותיו הייחודיות. בקיצור, שנים לא קלות עברו על ההורים המסורים שעברו הרבה רגעים של נחת לצד רגעי משבר לא קלים.

ידידי הרב דוד לוקח את הילד כל שבוע ומשתמש במרץ הרב שיש לו לקנות ולארגן את כל הכיבוד הפרסים השתיה ושאר העניינים לקראת חברת התהילים. הוא גם ביקש ממנו ממש בתחנונים לארגן את הכיסאות כל שבת חצי שעה לפני התחלת המעמד ולסדר אחר כך. הוא הסביר לילד לא פעם שעליו ועל עזרתו עומדת כל חברת התהילים.

והשבוע, מספר האבא ברגש, באמצע סעודת השבת הצהיר הבן היקר שיש מישהו אחד בעולם שהוא אוהב אותו ללא גבול, יותר מהמורים, יותר מהאחים, יותר מכל מי שהוא מכיר! הוא הכי אוהב בעולם את הרב דוד. הוא גם הסביר מדוע, 'הרב דוד הוא היחיד בעולם שמאמין לחלוטין לכל מה שאני אומר, הוא סומך עלי בעיניים עצומות ואין לו עלי שום הערות אף פעם. בעיניו אני הכי חשוב בעולם...'.

רק כש'אבי הבן' סיים לשחזר את ההצהרה הדרמטית מהשבת האחרונה גילה ר' דוד שעניו, בדיוק כמו עיני האבא שמולו דומעות מהתרגשות. הוא אף פעם לא התכוון באמת לעשות איזה משהו הרואי במיוחד, דווקא במקרה הזה לא היו לו כוונות חינוכיות יוצאות דופן, וודאי שלא האבא היה זה שביקש יחס מיוחד לבן שלו. סתם כך 'בפשטות', הוא ראה ילד עם יכולות ונתן לו את הבמה והאפשרות להתבטא... כל אחד מאיתנו יכול, כל מי שרק יביט סביבו ימצא את ההזדמנות. כל מיני מצוות קטנות כאלו שבני אדם בדרך כלל דשים בעקביהם, ברדיוס הקרוב אלינו, בכולל, בישיבה, בעבודה, במשפחה, בבני המגורים, בקהילה, במכולת, או בכל מקום בהם נמצאים בני אנוש בעלי לב פועם...

"ואהבך וברכך והירבך וברך פרי בטנך דגנך ותירושך ויצהריך..."

פרשתנו פותחת באותן מצוות שאדם דש בעקביו ובהבטחה האלוקית שהשומר אותם מידה כנגד מידה ישמור לו הבורא את הברית החסד והשבועה.

ברור אם כן שכמו שבמצוות שבין אדם למקום, כך בוודאי במצוות שבין אדם לחברו.

המצוות של בין אדם למקום, אותן אלו שבני אדם דשים בעקבם, הן אבן בוחן למידת דביקותו של האדם בבוראו. הם מזדקק כמה השקעה אדם נותן מעצמו לאלוקיו. במצוות שבין אדם לחברו, אותן אלו שכולם דשים בעקביהם, הן אלו המשמעותיות יותר, גם מחמת ההשקעה ושימת הלב הנצרכת להן וגם כיון שבדרך כלל קשה יותר לבצע אותן.

לאחרונה סיפר לי ידיד טוב מעשה נורא. ידידי הזה שלצורך העניין נקרא לו ר' דוד, הוא איש אשכולות ממש. פיו מפיך מרגליות בעשרות דרשות שהוא נושא בפני צעירים מתקבלים, אברכים ובעלי בתים. בשכונת מגוריו בעיה"ק ירושלים הוא פעיל להרבצת תורה ולהגדלת כבוד שמים בכמה תחומים. הוא דמות מוכרת גם לילדי השכונה בין השאר בשל חברת תהילים גדולה אותה הוא מפעיל זה רבות בשנים, בה מלבד אמירת תהילים שומעים הילדים דרשות ודברי תורה מפיו ומפי דרשנים אותם הוא מביא מידי שבוע. מאות ילדים מתכנסים מדי שבת אחרי צהרים לשעות ארוכות של עונג רוחני כשכמובן רבי דוד דואג בעזרת נדיבי עם גם לצד הגשמי לבל יחסר המזג וכל הנלווה.

לפני תקופה קצרה התקשר אלי אחד מתושבי השכונה, אדם בעל יכולת שתורם הרבה לכלל מפעלותיו של ר' דוד. הוא ביקש להיפגש, ובמוחו של ידידי עברו ההוצאות הרבות שעומדות לפניו מתוך מחשבה שכנראה אותו אדם רוצה שוב לתרום לו לרגל שמחה או הילולא. הוא לא חלם לרגע מה הוא הולך לשמוע בדקות הקרובות. בצדי בית הכנסת מתיישב תושב השכונה לידו של רבי דוד, "אני חייב לך הרבה הכרת הטוב והיום באתי להודות לך מעומק לב".

ר' דוד לא מבין מה הוא רוצה ממנו.

"מדובר על הבן שלי". אומר היהודי האמיד.

כאן חשוב להבהיר מיהו אותו ילד עליו אנו מדברים. ילד למשפחה מצוינת, חכם ומאיר פנים, שמבורך בלי עין הרע במרץ כמו כמה ילדים ביחד... ההתנגשות של המרץ עם לימודים שיעורים ומטלות שדורשות יותר מעשרים שניות מביא בדרך כלל לתאונה חזיתית... הוריו ניסו הכל, חונך בשעות הלימודים, חונך אחרי צהרים, כיתת שילוב ושילוב

הוא השיב לי כשדמעות בעיניו: "זה אכן היה קשה, אבל כשהגיע הלילה הראשון ב'קעמפ' והתיישבתי עם חבריי במעגל יחד עם הר"מ שלנו, הר"מ שוחח איתנו בקירוב לבבות, זה גרם לחומות ליפול"

שיחה מיוחדת עם הרה"ג רבי מיכאל ברלין, ראש ישיבת 'אחינו', על הדרך לחבר את התלמידים לרוחניות גם בימי 'בין הזמנים'

אלעזר גולדברג

בימים אלו יצאו רבבות תלמידי הישיבות בכל אתר ואתר לחופשת 'בין הזמנים'. כמו בכל עולם הישיבות, גם בישיבת 'אחינו' המעטירה ישתתפו התלמידים ב'קעמפ' מיוחד במינו, המשלב שטייגען בגמרא ביחד עם טיולים בחיק הטבע המרגיעים את הנפש ומכינים אותה לקראת השנה הבאה. שוחחנו עם ראש הישיבה הרב ברלין שליט"א, על האוירה המיוחדת ב'קעמפ' של 'אחינו' ובפרט בשנה זו ועל החוויות המעצימות שגורמות לתלמידים חיזוק אדיר לקראת 'זמן אלול'.

כבר סיפרנו בעבר על השטייגען הגדול שמתקיים בהיכל ישיבת 'אחינו' בחודש האחרון של 'זמן קיץ', אוירה מחשמלת של עמל התורה מהבוקר ועד השעות הקטנות של הלילה, כמו ב'זמן אלול' ואולי אף יותר מכך. וכך זה נמשך עד ערב תשעה באב, אז חוזרים התלמידים לביתם להתרעננות קצרה של ימים ספורים ומיד אחר כך שבים כולם אל הישיבה, לחמישה ימים של הנאה, הן בחזרה על המסכת שלמדנו במהלך השנה בישיבה והן בטיולים מיוחדים בחיק הטבע.

מלבד עניין המנוחה, אצלנו יש מטרה מיוחדת ל'קעמפ'. מאחר שלתלמידי הישיבה ברובם הגדול אין משפחה חרדית ורבים מהם מגיעים מרקע שאינו שומר תורה ומצוות, ישנו חשש גדול שכאשר יצאו ל'בין הזמנים' וישבו לסביבה בה גדלו, משפחה וחברים הרחוקים מרחק שנות אור מבני התורה, יהיה להם ניתוק מהרוחניות שזכו לה במשך השנה בישיבה ומצבם הרוחני יתדרדר מאוד. תפקידו של ה'קעמפ' אצלנו הוא לשמר את החיבור לישיבה ולערכים שהם קיבלו בה.

צריך להבין שבלבו של כל תלמיד בישיבת 'אחינו' יש מלחמה תמידית בין החלק הרוחני אליו נמשכת נשמתו ובין החלק החומרי אליו הוא נמשך מצד משפחתו וחבריו לשעבר. לכן כאשר מגיעים ימי החופשה והם מתחברים יותר לבית ולעולם בו הם גדלו, המלחמה מתחזקת, האם הוא יסחוב את אורית הישיבה אל הבית, או שאוירת החולין בבית היא שתתגבר על אורית הישיבה. ואז מגיע ה'קעמפ' ומביא להם את האוירה של החופש והטיולים כשהוא מתובל עם הטעם הטוב של הישיבה וכך רוח הישיבה גוברת גם בימי החופשה, זה ממש מצייל אותם מהתדרדרות רוחנית! זאת הסיבה שאני לא מוותר בשום שנה על ארגון 'קעמפ' מוצלח ועשיר בתכנים.

בכל שנה אנו מקיימים את ה'קעמפ' במתחם גדול ומרווח בצפון הארץ או בדרומה, אך השנה בגלל המצב הקשה השורר בארצנו, לא הייתה אפשרות כזאת ולכן ה'קעמפ' מתקיים בתוככי מתחם הישיבה בשכונת 'ברכפלד' שבמודיעין עילית, כשאנו יוצאים מדי יום להתאוורר בפארקים ובטיולים מהנים במיוחד. לא קל היה לארגן את ה'קעמפ', בגלל חוסר הודאות שהיה עד החודש האחרון וגם בגלל שמתחם הישיבה כבר הושכר מראש לימי 'בין הזמנים'. אולם בסייעתא דשמיא עצומה הצלחנו לארגן 'קעמפ' נפלא שאף עולה בתכנים המיוחדים שלו על ה'קעמפים' שהיו בשנים הקודמות.

הנאה צרופה מהבוקר עד השעות הקטנות של הלילה

סדר היום ב'קעמפ' הינו מיוחד במינו. בשעות הבוקר הבחורים יושבים ושומעים שיעור מיוחד על סוגיות מרכזיות במסכת שלמדנו השנה, מסכת סוכה, תוך מסירת פניני הלכה למעשה מתוך ספרי הפוסקים. כמובן שכל שיעור נמסר בצורה חווייתית ומרתקת במיוחד, תוך שיתוף כלל התלמידים בשיעור. לאחר פרק הלימוד, יוצאים בכל יום לטיול ארוך ומרתק, בכל יום משהו אחר ומאתגר, כגון שייט, צלילה, צניחה וגלישה ועוד ועוד...

ובשעות הערב אנו שבים אל הישיבה ואז יושבים ל'זיץ' מיוחד במינו שבו יושבים תלמידי כל שיעור עם הר"מ שלהם ושרים ומשוחחים על החוויות שעברו עליהם השנה. ה'זיץ' נמשך אל תוך השעות הקטנות של הלילה ולאחר מכן הבחורים הולכים לישון עייפים מאוד אך מרוצים. כך זה בכל אחד מחמשת ימי ה'קעמפ' הנפלאים.

"ה'קעמפ' גרם לי להתחבר מחדש לישיבה"...

כדי להמחיש את התועלת העצומה של ה'קעמפ' לנפש התלמידים ולחבר אותם לישיבה וערכיה, אספר על תלמיד, אחד מיני רבים, שכמעט ונשר מהישיבה בגלל חוסר התאמה ודווקא בימי ה'קעמפ' הוא קיבל את תחושת החיבור לישיבה ולסדרי הלימוד.

מדובר בבחור מוכשר שהתקבל לישיבה בשנים האחרונות. הוא אמנם הגיע מרקע לא דתי, אבל היה לו את הכישרון והלהט להצליח. באותה שנת מכינה הוא אכן הצליח, כי בשנה זו אנו לא מכבידים עליהם את הלימוד, יש הפסקות ארוכות והרבה פעילויות וכדומה. גם הלבוש של תלמידי המכינה אינו כשל בחור ישיבה ולכן הם לא מרגישים שהם שונים מאוד מהמשפחה והחברים הקודמים שלהם. אולם ככל שעברה השנה והוא הבין שבשנים הבאות בישיבה הוא יצטרך לשנות יותר את לבושו ואורחות חייו, הוא חש שהדבר מכביד עליו ולקראת סוף השנה הוא החליט לעזוב את הישיבה ולעבור ללמוד במקום שאין רוח חכמים נוחה הימנו. מאחר שבאותו זמן נשאר פחות מחודש לסיום השנה, הציע לו המפקח של המכינה להישאר בינתיים בישיבה עד לאחר ה'קעמפ': "אם כבר התאמצת

ללמוד במשך רוב השנה, כדאי לך להישאר ולהנות בחמשת ימי ה'קעמפ' הנפלאים". אותו בחור הסכים ונשאר בישיבה בכוונה לעזוב סופית לאחר ה'קעמפ'.

אולם לאחר שעברו שלושה ימים של ה'קעמפ', ניגש אותו תלמיד בחשש אל הרב של השיעור שלו ושאל בביישנות: "אם אני מתחרט וארצה להישאר בישיבה גם בשנה הבאה, האם יש לי סיכוי להתקבל?" הרב שהיה מופתע החזיר לו בשאלה: "האם נבחנת לצורך הקבלה להמשך הלימודים בישיבה?". הכוונה שלו הייתה למבחן הקבלה שעוברים תלמידי המכינה בסיום השנה הראשונה. כמובן שאיפשרנו לו להיבחן לאחר ה'קעמפ' והוא עבר אותו בהצלחה וממשיך לעמוד בתורה בהצלחה רבה עד היום.

לאחר שנבחן והתקבל להמשך לימודיו בישיבה, ניגשתי אליו ושאלתי אותו: "מה גרם לך לשנות את דעתך ולרצות להישאר בישיבה? הרי לא היית מסוגל להפוך לגמרי לבחור ישיבה?". הוא השיב לי כשדמעות בעיניו: "הרב, זה אכן היה קשה, כי הסתכלתי על סדרי הישיבה כמשהו שרחוק ממני ולא הצלחתי להתחבר לזה, אבל כשהגיע הלילה הראשון ב'קעמפ' והתיישבתי עם חבריי במעגל יחד עם הר"מ שלנו, שרנו, צחקנו ושיתפנו יחד בחוויות במשך שלוש שעות רצופות והר"מ שוחח איתנו בקירוב לבבות וגם השתתף איתנו למחרת במשחקי הכדור ועוד, זה גרם לחומות שהיו ביני ובין הישיבה ליפול וכך נפתח לי הלב להסתכל על הישיבה במבט אחר, כך הגיעה תחושת החיבור המיוחלת וכבר לא יכולתי לחשוב שאני עוזב בשנה הבאה את כל הטוב הזה..."

המשך מעמוד 13 | רבי אליעזר טורק שליט"א

ונספר עוד מעשה ששמענו על מרן הגרי"ז סולוביצ'יק מבריסק זצ"ל:

היה זה באחד מלילות חנוכה, בעת שהגיע האדמו"ר בעל ה'בית אברהם' מסלונים זצ"ל לביקור נימוסין בבית הרב מבריסק. הם ישבו ושוחחו יחד באהבה ואחוה בענינים העומדים ברומו של עולם. עד שלפתע ניעור הרב מבריסק משיחו, הביט בשעון והתנצל בפני אורחו - כי יאלץ כעת להפסיק את השיחה למעט זמן, כי כבר הגיע זמן הדלקת נר חנוכה.

הרבי מסלונים הביט אחר כל תנועה ותנועה

הרבי מסלונים הביט אחר כל תנועה ותנועה של הרב מבריסק בעשיית המצוה; הרב קם ממקומו, נטל את שמן הזית, שפך בכוסיות, הניח פתילות צמר גפן, וכשהכל היה מוכן ומוזמן לקח גפרור והדליק.

הרבי התפלא בליבו על צורת ההדלקה, כידוע, אצל עדות החסידים שמים דגש רב ועסק גדול מההכנה למצוה. אך הפליאה נותרה בליבו עד שפתח הרב מבריסק את פיו והחל לומר את הברכה. פניו החליפו גוון, ושיניו דא לדא נקשו, וכשהגיע להזכרת השם נתקף רעד בכל גופו, ובקושי הצליח להגות את שם השם בפיו. או אז הבין הרבי מסלונים היכן מונחת ההכנה.

"כדי להגיע לרעד כזה בעת הזכרת שם השם", הסביר הרבי מסלונים, "אמורים להיות דבוקים ביראת שמים עשרים וארבע שעות ביממה, ללא היסח הדעת. זו היא ההכנה הטובה ביותר של הרב מבריסק לקיום המצווה!"

אחד מגדולי ראשי הישיבות והצדיקים בדור העבר, היה הגאון הצדיק רבי יהודה זאב סגל זצ"ל, ראש ישיבת מנצ'סטר. סיפרו עליו, כי היתה לו הנהגה מסויימת, למעט באכילת לחם במשך כל השבוע, ונטל ידים לסעודה רק בשבת.

את הטעם לכך, הוא הסביר פעם למקורבו מגיד המישרים הגאון הצדיק רבי שלום שבדרון זצ"ל: "וכי סבור אתה שאני ממעט באכילת לחם מטעמי עינוי הגוף וסיגופים למיניהם? לא ולא! אלא משום שבברכת המזון נזכרים הרבה שמות קודש, ורבינו יונה כותב ב'שערי תשובה' (ג, סא) שכל מי שלא מכין בהזכרת השם עובר בלאו של "ולא תחללו את שם קדשי". לכן כשאין לי מספיק ישוב הדעת שאני משער שאוכל לברך כל מילה בכוונה, אני מעדיף לדלג על אכילת לחם ובלבד לא להיכנס לספק ברכות..."

ואכן, מי שזכה לראות את הרב סגל, ודאי הבחין בפנים הקורנות שלו. הם פשוט זרחו מיראת שמים. התקיים בו הפסוק: "וַיִּרְחַק לָכֶם יְרֵאֵי שְׁמִי" (מלאכי ג, כ).

(מתוך אוצרותיהם אמלא')

אני זוכר שזה הציק לי מאוד, ניסיתי לדחוף אותו לתוך החברה, אמרתי לו בוא, כל הילדים משחקים מחבואים, בוא אני אעזור לך למצוא מחבוא טוב, אבל זה לא עבד. בשיעורים ניסיתי לעשות ממנו עסק, לאפשר לו לענות או לשאול, אבל הוא לא שיתף פעולה. הייתי מאוד מתוסכל מזה

'מצוות קלות שאדם דש בעקביו'

שימו לב על אחת המצוות הכי קלות לביצוע - לגמול חסד עם הזולת בקלות

מאת: הרב עמרם בינעט

וְהָיָה עֲקֵב תִּשְׁמְעוֹן (דברים ז יב)

הפרשה שלנו נפתחת ב'והיה עקב תשמעון' ומביא רש"י את מאמר חז"ל "אלו מצוות קלות שאדם דש בעקביו". מה הפשט מצוות קלות? על פניו מדובר במצווה שאדם יכול לבצע בלי שום מאמץ, ממש בקלות, כמו למשל... לחייך למי שזקוק לחיוך. לומר כמה מילים של הערכה למי שזה יכול להועיל לו. אתם יודעים למי חיוך ומילות הערכה יכולים להועיל? ובכן, לכל אחד! אין אדם שלא נהנה ממילה טובה. פשוט אין! ולכן, אחת המצוות הכי קלות לביצוע, זה פשוט לגמול חסד עם הזולת, ולחייך אליו. לא יותר מזה. חיוך!

תשמיע קול של התלהבות: "או", שירגיש שאתה שמח לראות אותו, זה הכל. פשוט תגרום לו להאמין שהנכחות שלו חשובה ותורמת לך ולכל הסובבים. אבל אל תגיד לו את זה "נוכחותך חשובה לנו", אלא תשדר לו את זה, בהתנהגות שלך, בחיכים שלך, באופן שאתה שם לב אליו בכל פעם שאתה עובר לידו!"

ואיך זה יפתור את הבעיה, שאלתי

ואיך זה יפתור את הבעיה, שאלתי, והוא הסביר: "מה גורם לאדם להרגיש דיכאוני ומנותק? המחשבה שהוא לא מוצלח ושהוא בעצם מיותר! כשאתה מראה לו שהוא חשוב לך, ושאתה צריך אותו בסביבה, אתה בונה לו את האמון בעצמו, נותן לו את היכולת לזחול אט אט אל מחוץ לקונכייה שבה הוא מסתגר מתוך מחשבה שאין לו עוד מה לתרום לכדור הארץ ולאנושות החיה על גביו".

ניסיתי, וזה עבד! חייכתי אליו לא פעם ולא פעמיים, אלפי חיכים שלחתי לו, אולי אפילו עשרות אלפי חיכים. יותר לא דיברתי איתו מילה, לא הצעתי לו להשתתף במשחקים ולא פניתי אליו באמצע השיעורים כדי שיענה על השאלה ששאלתי, אלא פשוט חייכתי וחייכתי וכל פעם שראיתי אותו השתדלתי לתת לו את התחושה שזה משמח אותי שהוא נמצא בסביבה.

לפני שנים, היה לי תלמיד בכתה, שהיה מאוד שקט ומופנם. הוא לא הרבה לדבר, וכמעט אף פעם לא שיחק עם החברים שלו. ילד מאוד מאוד ביישן, אפילו עצוב קצת.

אני זוכר שזה הציק לי מאוד, ניסיתי לדחוף אותו לתוך החברה, אמרתי לו בוא, כל הילדים משחקים מחבואים, בוא אני אעזור לך למצוא מחבוא טוב, אבל זה לא עבד. בשיעורים ניסיתי לעשות ממנו עסק, לאפשר לו לענות או לשאול, אבל הוא לא שיתף פעולה. הייתי מאוד מתוסכל מזה ובעיקר דאגתי לגורלו של התלמיד.

ניגשתי ליהודי שאני מאוד מעריך את שיקול דעתו בנושאי חינוך, וביקשתי ממנו עצה טובה. 'למדנו רבינו, יש לי תלמיד שלא משתתף בפעילויות, מסתגר ומופנם, איך אני מחלץ אותו מהמצב הנורא הזה?

השיב לו אותו יהודי חכם: "תחייך".

לא הבנתי איך זה בדיוק פותר לי את הבעיה...מה זה 'עזור שאני אחייך עכשיו? אבל הוא אומר לי "לא! תחייך!!!". אמרתי לו שאני לא מבין, מה הוא אומר לחייך או לא לחייך?

"תחייך אל התלמיד", הוא אמר לי, "פשוט תחייך אליו. לא פעם אחת, לא כל יום, פשוט תפזר עלייו חיכים בכל פעם שאתה רואה אותו. תמיד כשאתה צועד במסדרונות של החיידר והוא מגיע מולך,

זה נשמע הזוי, אבל האמת שלחיוך יש כזה כח עוצמתי, שאפילו אם הוא מגיע ממכונה מתכתית, ואפילו אם הוא ניתן בתמורה לתשלום, יש לו משמעות.

כשאתה רואה פרסומת של המוצר

לא מאמינים לי? בואו נראה מה עושות החברות הגדולות במשק, אלו שמשקיעות המון המון כסף בייצור מקצועי לשיווק נכון, שיווק שמבוסס על ניתוח פסיכולוגי של הלקוח הממוצע ומה חשוב לו לראות ולשמוע כדי לקנות את המוצר.

כשאתה רואה פרסומת של המוצר, זה בדרך כלל מגיע עם איש שמחייך חיוך רחב וחושף שיניים צחורות ובריאות. כשאתה מתקשר לשירות הלקוחות שלהם, הם תמיד יגידו לך כמה אתה יקר להם וכמה שיחתך חשובה להם.

מה שווה האמירה הזאת? היא מגיעה מהקלטה קולית שחוזרת על עצמה כבר עשר שנים בלי שינוי! מה שווה החיוך של אותו איש בפרסומת? הרי הוא כבר תקוע כך עם פה חיוך פתוח לרווחה מאז שהוצבה הפרסומת הזאת בחוצות העיר לפני חצי שנה!

התשובה היא שזה משפיע, יש לזה משמעות! הנה עוד דוגמה: במקומות רבים יש בצד הדרך שלט אלקטרוני שמזכיר לנהגים מה מהירות הנהיגה המותרת, וגם מסמן להם מה מהירות הנהיגה שבה הם עצמם נוהגים. אם הרכב נוסע במהירות המותרת, מופיע 'סמיילי מחייך', ואם הנהג חרג מהמותר, הופך הסמיילי את זוויות פיו כלפי מטה והופך ל'סמיילי עצוב'. למה? מאותה סיבה. גם אם זה סתם ציור דיגיטלי על שלט מאובק שתקוע בצד הדרך כבר כמה שנים, יש לו השפעה על הנהגים. הוא מדבר להם פידבק חיובי או שלילי, ובמידת מה מצליח לעצב את ההתנהגות שלהם ולהשפיע על קצב הנסיעה שלהם.

רבותי, יש לנו נשק רב עוצמה ביד. נשק שיכול לשבר את כל המחיצות שגורמות לאנשים להרגיש בודדים. בואו נחייך אליהם, כמה שיותר, בכל הזדמנויות, ונזכור שכל חיוך כזה חותרת תחת יסודותיה של החומה הגדולה המקיפה את הלב שלהם. כשהם יקבלו את מספר החיוכים הנדרש, החומה תקרוס והם יצאו מהכלא הפנימי שלהם לחירות אמיתית.

לתגובות, הארות, והצעות

כתבו לעורך 'לקראת שבת' במייל: 10dirshu@gmail.com

כעבור מספר שבועות הוא כבר היה נראה יותר טוב, וכעבור מספר חודשים הוא כבר שיחק עם חברים במשחקים קבוצתיים בהפסקות. לא האמנתי למראה עיני! כוחו של חיוך!!!

כמה אנשים יש בבית הכנסת

שלנו, שאין להם לקויות

לפני שבועות אחדים התפרסם ב'מרווה לצמא' ראיון נפלא עם הרב משה יעקב מרקוביץ שליט"א שהקים בית כנסת מיוחד בירושלים, הפונה לילדים בעלי צרכים מיוחדים, ילדים עם תסמונת או שאר לקויות שגורמות להם להרגיש מנותקים ולא מחוברים בבתי הכנסת הרגילים.

בבית הכנסת המיוחד הזה, יש גישה מיוחדת, כל הפעילות מתבצעת בהתאמה לילדים הנפלאים הללו, מסבירים להם יותר, מחלקים להם פרסים מתאימים וממתקים שמותר להם לאכול, שרים איתם בתפילה, מי מדבר על חגים שבכלל כל האווירה מותאמת מאוד. מי שקצת מכיר את התחום מבין עד כמה מדובר במעשה חסד ענק עם ילדים ונערים שבדרך כלל פחות זוכים לתשומת לב של הסביבה ה'רגילה' שסביבם.

המאמר הזה גרם לי לחשוב על הנושא הזה באספקט רחב יותר. כמה אנשים יש בבית הכנסת שלנו, שאין להם לקויות, אבל יש להם נשמה! יש להם נשמה ואף אחד לא שם לב אליה. כמה בחורים ואברכים יש שנמצאים בשולי החברה, לפעמים זה בגלל משקעי ילדות לפעמים זה בגלל מצב כלכלי או פיזי, כל מקרה והסיפור שלו. אבל יש להם נשמה! ועלינו מוטל התפקיד להביט אל 'הנשמה'. הם לא צריכים שנפתח בית כנסת מיוחד עבורם, הם לא זקוקים לכך שנשיר יותר ניגונים בתפילה, הם פשוט צריכים שנחייך אליהם, שנגיד להם 'בוקר טוב' או 'ערב טוב', שנשים לב שהם קיימים, שהם יצורים אנושיים כמו כולנו.

אחד מחבריי אמר לי שהוא רוצה להמציא מכונה מיוחדת שמחלקת חיוכים בתשלום. יש כל כך הרבה אנשים שאף אחד לא חייך אליהם כבר הרבה מאוד זמן, צריכים לפזר כאלו מכונות בכל קרן רחוב, ואנשים יוכלו פשוט לגשת, לשלשל מטבע של חמישה שקלים ולקבל חיוך קטן. עם עשרה שקלים ניתן יהיה להשיג אפילו חיוך גדול ורחב, ובתמורה לעשרים שקלים, החיוך יגיע עם צחוק מתגלגל וזרוע מתכתית שתטפח על שכמו של הלקוח.

נשמעו ותחי נפשכם

הצטרפו אלינו לשיעורים מרתקים של מגידי השיעורים שבחרנו עבורכם, ב'דף היומי בבלי',
ה'עמוד היומי' ו'בדף היומי בהלכה'. כנסו לקו השיעורים של 'דרשו' 077-2222-666

ענה לה מרן רבי חיים שמואלביץ זצ"ל: "תלכי להראות את השאלה לרב". אמרה לו חמותי: "תסתכל מהחלון ותראה גשם זלעפות יורד, אי אפשר עכשיו ללכת לרב. אני צריכה שתענה לי תשובה. "אמר לה רבי חיים, אני לא יודע מה לומר, אבל אם את רוצה תפתחי שולחן ערוך, ותראי מה כותב שם הש"ך בסעיף קטן פלוני. ניגשה חמותי לארון...

על גאוני עולם ולימוד התורה בשמחה

מאת: הרב אברהם פוקס

וְהָיָה עֲקֵב תִּשְׁמְעוּן (דברים ז יב)

האור החיים הקדוש בתחילת הפרשה עומד על הלשון 'והיה' שמובא עליה במדרש רבה 'אין והיה אלא לשון שמחה', ולא יזו שמחה כוונת התורה בפרשתנו? ומפרש כדרכו בכמה אופנים, ובין הדברים מפרש ואומר שהכוונה שצריך שילמד את התורה בשמחה ולא בעצבון, וראיה לכך מה שמצינו שדברי תורה אסור לאבל ללמודם וכדברי הפסוק בתהילים 'פקודי ה' ישרים משמחי לב'. וכן מוסיף האור החיים ששכר המצוה ישמח את הלומד, וכן שהשמחה היא לבורא עולם כשעוסקים בתורה וכדברי הזוהר הקדוש שאין שמחה לפני הקב"ה כאותה שעה שבני ישראל עוסקים בתורה.

ראשי הישיבות וגדולי התורה מחדדים שוב ושוב, שימי בין הזמנים אינם ימים של 'חופש' שבהם נכנסת מצוות תלמוד תורה להקפאה חלקית חס וחלילה, כי התורה היא מזונו הרוחני של האדם, ובלעדיה אין לרוחניות שלו יכולת להתקיים.

אם נסתכל על זה בדרך משל מענייני העולם הזה, נראה שכשאנשים יוצאים לחופשה, הם לא מפסיקים פתאום לדאוג לגוף שלהם ומרשים לעצמם להימנע מלאכול שלושה שבועות, או למנוע שינה מעצמם, אלא מה? הם פשוט משנים אווירה, במקום לדאוג לצרכי הגוף בבית הם עושים את זה במקום אחר, לפעמים עם אוכל קצת שונה ובתנאים אחרים, כדי להחליף אווירה ולצבור כוחות.

שמעתי פעם באחד הוועדים בישיבת מיר מהגה"צ רבי בנימין פינקל שליט"א

ואם בענייני טיולים עסקינן, שמעתי פעם באחד הוועדים בישיבת מיר מהגה"צ רבי בנימין פינקל שליט"א שדיבר על המעשה המפורסם עם רבי עקיבא שחלף ליד אבן חלולה על פי הבאר ושאל כיצד נחלקה אותה אבן, ושאל רבי בנימין הצדיק וכי רק רבי עקיבא עבר ליד האבן הזאת, הלא רבים עברו לידה, ומה הם עשו? והשיב, אכן רבים עברו לידה והתפעלו מהאבן החלולה, והם גם עשו מעשה, ונעצרו להצטלם עם הראש למעלה ועם הראש למטה, מעלה

ומוריד מוליך ומביא, ממש עבודה קשה שבמקדש, אבל רבי עקיבא הסיק מה שהסיק, וכך צמח ונהיה לרבי עקיבא. בלימוד התורה אומרים בעלי המוסר, אם כל השנה תופסי התורה, הלא כמה בחורי הישיבות, ואברכי הכולל, יושבים ולומדים את המסכתות הישיבתיות עם ה'רייד' הישיבתי, בבין הזמנים זה זמן מצויין להכיר את הספרים הנוספים שנמצאים בארון הספרים היהודי, כל אחד במקום שלבו חפץ, מי בעיון בשו"תים, מי בלימוד מדרשי חז"ל, מי שלימוד נושא הלכתי בצורה יסודית, כל אחד ומה שלבו חפץ.

מספרים על מרן הגאון רבי חיים שמואלביץ זצ"ל

מספרים על מרן הגאון רבי חיים שמואלביץ זצ"ל, שהיה גאון עצום והידע שלו בש"ס ובראשונים והאחרונים היה ממש מפליא. עד כדי כך שכשנמלטו בחורי ישיבת מיר ליפן בזמן השואה, היו להם מעט מאוד ספרים, וביניהם עותק אחד בלבד של 'קצות החושן'. בספר זה היו חסרים שני דפים והדבר גרם צער גדול ללומדים, שחסרים

להם דפים שלמים מה'קצות'.

לקח רבי חיים שמואלביץ דפים ועט, והשלים מהזיכרון את הדפים החסרים בכתב ידו, ולאחר מכן הדביק את הדפים הללו בתוך הספר. בסיומה של המלחמה כשבאו למקום יישוב יהודי בדקו והשוו את הדפים הללו מול עותק מודפס של ה'קצות' ומצאו שהוא לא חיסר ולא הוסיף דבר, וכתב בדיוק אל לשון ה'קצות'.

שמעתי מפיו של ראש הישיבה הגאון הגדול רבי יצחק אזרחי שליט"א, שה'קצות' החושן הזה נמצא עד היום אצל בן משפחה באמריקה עם הדפים שכתב רבי חיים מהזיכרון באותה תקופה.

בכל אופן, שמעתי מת"ח גדול ששאל את בנו של הגר"ח, הגאון רבי רפאל שמואלביץ זצ"ל, האם הבקיאות המופלאה הזאת של אביו היתה בעיקר בלימודים ישיבתיים דווקא.

אמר רבי רפאל לשואל, אני מבין להיכן אתה חותר... אתה רוצה לדעת אם אבא היה בקי כך רק במה שלמדו בישיבה שוב ושוב, או שהוא היה בקי כך גם במקצועות אחרים בתורה. ובכן, אני יכול לומר לך שהוא ידע בעל פה כל 'סעיף קטן' במגן אברהם ובש"ך.

לאחר זמן פגש אותו יהודי את הגאון רבי ישראל מאיר וויס שליט"א

לאחר זמן פגש אותו יהודי את גיסו של הגאון רבי רפאל שמואלביץ, הלא הוא הגאון רבי ישראל מאיר וויס שליט"א ראש ישיבת נחלת הלויים, חתנו של הגר"ח שמואלביץ, וסיפר לו את מה ששמע מפי גיסו רבי רפאל. השיב לו רבי ישראל: איני יודע מה אמר לך רבי רפאל, אבל אני יכול לספר לך סיפור שראיתי במו עיני.

"מורי חמי היה נמנע מלפסוק שאלות הלכתיות אף שהיה בקי בכל אלו. פעם אחת לקחו תרנגולת לשוחט כדי להכין עוף לשבת, ולאחר השחיטה החלה חמותי הרבנית לנקות את התרנגולת ולהכין אותה למליחה, והנה היא מסתכלת ורואה שיש איזו שאלה שיכולה אולי להטיל בספק את כשרות העוף.

"היא ניגשה לבעלה ואמרה לו שהיא מצאה בעיה פלונית בעוף, והיא רוצה שיאמר לה אם העוף כשר או לא.

"ענה לה רבי חיים, "תלכי להראות את השאלה לרב". הוסיף הגר"מ שכשאלו 'לשאל הרב' בבית מרן הגר"ח הכוונה היתה שצריכים לשאול את מרן הגר"ש אלישיב זצ"ל.

"השיבה חמותי ואמרה לו: "תסתכל מהחלון ותראה מה הולך בחוץ,

גשם זלעפות יורד, אי אפשר עכשיו ללכת לרב. אני צריכה שתענה לי תשובה, האם להתקדם עם הכנת העוף או לא???
"אמר לה רבי חיים, אני לא יודע מה לומר, אבל אם את רוצה תפתחי שולחן ערוך, בסימן פלוני בסעיף פלוני ותראי מה כותב שם הש"ך בסעיף קטן פלוני.

"ניגשה חמותי לארון, שלפה את הכרך הנכון של השו"ע, עיינה במקום שאמר לה בעלה, ואמרה לו "נו, הרי הש"ך כותב במפורש שאין בזה שום חשש, הוא מדבר בדיוק על המקרה הזה".

"אני איני רוצה לענות לך תשובה", אמר לה בעלה, "אבל אם את אומרת שאת רואה שהש"ך מתיר זאת בפירוש, את יכולה להמשיך ולהכין את העוף לשבת".

אין צריך לומר שכדי שהרבנית של הגר"ח שמואלביץ תדע לשאול את השאלה באופן כזה שבעלה יידע בדיוק לאיזה סעיף קטן בש"ך להפנות אותה, וכדי שהיא תבין את הש"ך היא היתה צריכה להיות בעצמה יודעת ספר...

כעין זה שמעתי מספרים שלאחר הסתלקותו של הגאון רבי איסר זלמן מלצר זצ"ל, היו ילדיו מתאספים מדי פעם יחד עם האמא, ובאחת הפעמים היא הביאה כיבוד מהמטבח והם החלו לדבר זה עם זה בסוגיא תלמודית כלשהי, והבחינו שהרבנית נשארת ומקשיבה להם.

לתומם חשבו שהיא חושבת שהם מדברים בשיחת חולין ולכן היא רוצה לשמוע מה הם מספרים על הנכדים שלה או על בני משפחה אחרים, ולכן אמרו לה "אמא, אנחנו מדברים בלימוד..."

ענתה להם אמם, "אני שמעתי שאתם מזכירים את שמותיהם של הדוידים שלי וקרובי משפחתי".

הילדים לא הבינו... מה זאת אומרת? הם דיברו בכלל על הרשב"א ועל הריטב"א, אבל היא הסבירה להם: "הרשב"א והריטב"א הם בני משפחה שלי, אני גדלתי איתם וחייתי איתם כל ימי חיי... הם הפכו להיות חלק מהחיים שלי, ולכן כל מה שאתם מדברים עליהם מעניין אותי וחשוב לי".

וידוע הדבר שהרבנית בילא הינדא, אשת חבר של הגרא"ז מלצר, היתה אשה מלאת חכמה והידע התורני שלה היה גדול מאוד, כך שהיא היתה כותבת את חידושי התורה של בעלה, והיה לה הידע המספיק כדי לעשות זאת ולהבין מה היא כותבת.

לתגובות, הארות, והצעות

כתבו לעורך 'לקראת שבת' במייל: 10dirshu@gmail.com

אספנו עבורך
שיעורים מרתקים ב'משנה ברורה'

עשרות אלפים בעולם היהודי לומדים הלכות שבת
במסגרת 'דף היומי בהלכה', נצל הזדמנות זו!

לשיעורים בקו התוכן של 'דרשו' 077-2222-666

כמה דקות ביום
ואתה בקיא
בהלכות שבת!

היהודי היה יוצא מכאן, ומתחיל לייסר את עצמו: איזה שוטה הייתי, למה ביקשתי רק עשרת אלפים דולר? הרי יכולתי לבקש חמישה עשר אלף, או אולי אפילו עשרים ושלושים אלף, למה לא ביקשתי יותר! הרבי הסכים לתת לי כל מה שאבקש!

המפתח לשמחה תמידית, והכלי הטוב ביותר להתגבר על העצבות,

וגם: איזה חסד עשה ה'דברי יואל' מסאטמאר, כשנמנע מלתת חמישה דולרים לצדקה?

יעקב א. לוסטיגמן

וְהָיָה יַעֲקֹב תִּשְׁמָעוֹן (דברים ז' ב')

הרב שלמה 'צחק שטרן זצ"ל, שיחה שהבאנו כאן ב'לקראת שבת' לפני כשבועיים. הרב שטרן סיפר על אביו שהיה גאון במידת החסד וידע לעשות חסדים עם כל אחד באופן שיגרום לו להרגשה טובה, והטעים את דבריו במעשה נפלא שמספרים על הרה"ק רבי יואליש בעל ה'דברי יואל' מסאטמאר זצ"ל, וכדלהלן:

פעם בא אליו יהודי שביקש כסף לצדקה, ותינה בפניו את צערו שהוא עומד לחתן את אחד מילדיו בשעה טובה, והגיע לאמריקה כדי לחזור על הפתחים על מנת לגייס סכום כסף שיספיק לו לממן את החתונה, אבל ההצלחה לא האירה לו פנים, והוא לא ראה ברכה בעמלו, עד כדי כך שלא הצליח לכסות אפילו את ההוצאות של כרטיס הטיסה, ותיכף הוא כבר צריך לשוב לארץ. ומה יהא עליו. הרבי מסאטמאר ראה שמדובר באדם כאוב מאוד וניכרים דברי אמת, והחליט לתת לו כל מחסורו.

שאל הרבי את האיש "כמה כסף חשבת לגייס פה באמריקה?", והיהודי השיב לו שהוא קיווה מאוד לגייס סכום נכבד של עשרת אלפים דולרים.

שמע הרבי ואמר: ככה? עשרת אלפים דולרים? בוא נראה, אולי אני אוכל לעזור לך.

הרבי הקדוש רבי אלימלך מליזענסק כותב בספרו 'נועם אלימלך' בתחילת פרשתנו, ש'עקב' זה מלשון ענוה, ומוסיף שבעשיית מצווה צריך האדם לשים לבו לשני דברים, קודם כל לעצם מעשה המצווה שיתבצע כראוי כדת וכנכון, ובנוסף לכך שייעשה את המצווה בענוה.

כנגד זה מבטיח הקב"ה לתת לנו שני דברים "ושמר לך את הברית, ואת החסד", הברית היא כנגד עשיית מעשה המצווה והחסד הוא כנגד הענוה שעמו.

והנה שמעתי ממורי ורבי כ"ק מרן אדמו"ר מלעלוב זצ"ל, אשר דיבר בקדשו לאמור, שענווה מביאה שמחה וכן להיפך חלילה - גאוה מביאה לידי עצבות רח"ל.

והוסיף לבאר שמי שחי בענוה ובפשטות, חושב בינו ובין עצמו שמעיקר הדין לא מגיע לו שום דבר, וכל מה שהקב"ה נתן לו, הוא יותר ממה שמגיע לו, ולכן איש כזה הוא שמח ומרוצה, ותמיד טוב לו. אבל בעל הגאוה חושב שמגיע לו כל הון דעלמא, וכל מה שיש לו הוא בטוח שהקב"ה לא נותן לו למה שבאמת מגיע לו, ולכן הוא תמיד מתעצב ומלא טרוניא על כך שלא זכה לקבל את חלקו הראוי לו.

ועל זה אמר הכתוב: "והיה עקב", אין 'והיה' אלא לשון שמחה, איך מגיעים לשמחה? על ידי 'עקב' - ענווה.

והאמת שזה רמוז גם בדברי הרבי ר' אלימלך זיע"א, שכנגד הענווה הקב"ה נותן לאדם חסד, כלומר מי שאינו מחזיק טובה לעצמו, רואה בכל מה שהוא מקבל מהקב"ה חסד גמור, לפנים משורת הדין, יותר ממה שמגיע לו, ולכן הוא מלא הוא מלא שמחה.

שמעתי מפיו של איש החסד

שמעתי מפיו של איש החסד ואהובם של גדולי ישראל רבי אברהם ישעיה שטרן, בשיחה שקיימתי עמו על אביו איש החסד הפלאי

הצליח לכלוא את פליאתו. רבי! הרי יש כסף רב במגירה, מדוע עשה הרבי כאילו הוא מתקשה למצוא את הסכום המבוקש???

השיב לו ה'דברי יואל' בחוכמתו העצומה: ירדתי לסוף דעתו של האיש. לאחר שנתתי לו את היכולת לקבוע מה הסכום שאתן לו, והוא נקב בסכום של עשרת אלפי דולרים, מה היה קורה אם בו במקום הייתי שולף לו את מלוא הסכום ונותן לו אותו בשלמות???

היהודי היה יוצא מכאן, ומתחיל לייסר את עצמו: איזה שוטה הייתי, למה ביקשתי רק עשרת אלפים דולר? הרי יכולתי לבקש חמישה עשר אלף, או אולי אפילו עשרים ושלושים אלף, למה לא ביקשתי יותר! הרבי הסכים לתת לי כל מה שאבקש!

עכשיו, כשחסרו לו חמישה דולרים והוא יוצא בהרגשה שנתתי לו את כל הכסף שהצלחתי למצוא בבית, הוא טופח לעצמו על השכם ואומר, איי מושילה! איזה מוצלח אתה. ידעת לנקוב בדיוק בסכום שהרבי יכול היה לתת! אם הייתי מבקש תשעת אלפים דולרים, הייתי מפסיד 995 דולר, לעומת זאת אם הייתי מבקש סכום גדול יותר, הרבי ממילא לא היה יכול לתת לי אותו, וזה היה לא נעים שאני מבקש יותר מדי. כך ביקשתי בדיוק את הסכום הרצוי, והראיה שהרבי כמעט הצליח לתת אותו במלואו!

"אני רציתי לתת ליהודי הזה כסף ולעזור לו לחתן את הילד שלו", הסביר הרבי במתק לשונו, "אבל גם רציתי שהוא יצא מכאן בהרגשה טובה, חיסרתי לו חמישה דולרים מהסכום, אבל במקומם נתתי לו הרגשה טובה ששווה הרבה יותר מחמישה דולרים!".

לכשתימצי לומר, תמצא שזה אותו הרעיון שהזכרנו קודם לכן. כשאדם חושב שהוא היה יכול לקבל יותר, ושמגיע לו יותר, הרי הוא נעצב אל לבו, למה לא קיבלתי יותר. אבל כשאדם מרגיש שהוא קיבל כל מה שמגיע לו, הוא חי בהרגשה טובה ושמחה. והיה עקב! איך מגיעים לשמחה, על ידי ענווה. להסתפק במה שיש, ולהרגיש שזה יותר ממה שמגיע לנו. ולוואי שנוזכר לזה.

לתגובות, הארות, והצעות
כתבו לעורך 'לקראת שבת' במייל: 10dirshu@gmail.com

פתח את המגירה והוציא משם חבילה של אלף דולר, לאחר מכן פתח מגירה נוספת והוציא עוד סכום של 700 דולרים נוספים, לאחר מכן ניגש לארון פתח דלת והוציא משם סכום של עוד 3,000 דולר, וכך הלך והניח על השולחן עוד ועוד שטרות, עד שהגיע לסכום של 9,800 דולר, ועדיין היה חסר 200 דולרים להשלמת הסכום במלואו. הרבי לא אמר נואש, הוא המשיך לחפש במדף למעלה ובקופסה המונחת מתחת לארון, הוא הלך למטבח מצא שם שטר של 50 דולר, ועוד כמה מטבעות שעולים יחד לסכום של 17 דולר וכך המשיך לגרד עוד כמה פרוטות ועוד כמה פרוטות עד שהצליח להגיע לסכום כולל של 9,995 דולרים, וחסרו לו רק חמישה דולרים להשלמת הסכום. המשיך לחפש עוד ועוד, עד ש'התייאש' כביכול, ואמר לאותו יהודי, זהו, יותר מזה אני לא יכול לתת לך, אבל אני מקווה שתצליח לגייס בחזרת הש"ץ של מנחה את חמשת הדולרים החסרים ותשלם את הסכום שקיוויתי לגייס לפני שתצא לשדה התעופה ותשוב לארץ הקודש.

הרבי פשוט השלים את כל מה שקיווה בחלומות הכי ורודים שלו

כמובן שהיהודי יצא משם שמח ומאושר, הרבי פשוט השלים את כל מה שקיווה בחלומות הכי ורודים שלו. את חמשת הדולרים החסרים הוא בוודאי יצליח לגייס בקלות, זה לא יהיה קשה. הוא הודה לרבי מקרב לב והלך לדרכו.

במשך כל אותו הזמן עמד הגבאי בצד וחשב שדעתו משתבשת עליו מרוב פליאה! הוא יודע בוודאות שלרבי יש במגירה הסמוכה חבילות עם שטרות, כל חבילה של אלף דולר, ויש שם הרבה יותר מעשר חבילות כאלו, והוא גם יודע שאת החבילות הללו מתכוון הרבי לתת לצדקה. אם כן, למה עשה הרבי את כל ההצגה הגדולה הזאת וחיפש בכל המקומות כאילו תם הכסף מביתו, ובסופו של דבר שילח את היהודי עם סכום שאינו מושלם???

מיד כשיצא היהודי עם הכסף מבית הרבי, התפרץ הגבאי שכבר לא

המשך מעמוד 7 | רבי משה שטרנבוך שליט"א

בנוסח התפילה, "למה אומרים שני יקום פורקן' והרי אין לנו היום ריש גלותא" וגם לא "ודי בבבל", ודי לומר יקום פורקן אחד", אך למעשה מפרצה קטנה זו בקלות שבקלות, המשיכו הלאה לבטל חלקים נוספים מהתפילה, והוסיפו פרצה לפרצה עד שפשטה אש ההשכלה והרפורמה לכלות חלקים בבית ישראל רח"ל, וגדולי הונגריה כבר הריחו מיד בתחילת דרכם שכוונתם לשנות את כל התורה, ולחמו נגדם עד שנתגלה קלונם שרצונם לשנות את כל התורה כולה רח"ל, והרי שביטול מנהג קל עלול להביא חורבן עצום ונורא.

(מתוך הספר 'ביאורים והנהגות')

[על הדרך מה שמבואר בשערי תשובה (שער א, ל"ח) שהמזלזל באיסור קל סופו לזלזל באיסורים חמורים יותר], ולכן לבסוף נמנעו מלחתום.

שמירה על מנהגי ישראל בלא לשנות

מטעם זה הקפידו גדולי ישראל כל כך על קיום מנהגי ישראל בלא לזוז מהם כמלא ניהמה, כי אם עושים שינוי קל אפילו במנהג, זהו פתח הגורר אחריו שינויים נוספים עד שלבסוף עלולה תורה להשתכח בישראל רח"ל.

והקדוש החפץ חיים סיפר שהרפורמים התחילו רק בטענה אחת

'עוד סיפר לי רבי יעקב משה הלל שליט"א, אודות כשרונו הנפלא של רשמ"מ שנדוך זצ"ל לכתוב בכתובה הדקה מהדקה, שיש ברשותו 'ביצה' שכתב עליו הנ"ל כל ספר 'שיר השירים'

הרב חנניה צ'ולק שליט"א בפנינים והארות לפרשת השבוע

אַרְץ חָטָה וְשִׁעוּרָה (ה,ה)

כתב ה'בן איש חי' (תורה לשמה סי' תס"ב): אודות סופר סת"ם שהיה אומן גדול בכתבת התפילין, שהיה יכול לכתוב אותיות קטנות ודקות מאד עד שכתב הפס' 'ארץ חטה ושעורה'... על חיטה אחת בכתב אשורית. כשהייתי בארץ הקודש (בחורף תשפ"ב) במחיצת רבי יעקב משה הלל שליט"א (ראש ישיבת המקובלים חברת 'אהבת שלום') הוסיף לי על הנ"ל, שיתכן לומר שסופר סת"ם הנזכר ב'תורה לשמה', הכוונה למקובל רבי ששון מרדכי משה שנדוך זצ"ל (מח"ס 'קול ששון' ו'דבר בעתו', מגדולי חכמי בגדד בשנות ת"ק). וכמו שסיפר רבי יהושע משה ז"ל (ראב"ד בגדד בספרו 'קץ הימין' ירושלים תשכ"ז עמ' קמ"ח), גם היה יודע לכתוב בכתב דקה מן הדקה בכתב מיושר, עד שסיפרו עליו שכתב את כל הפסוק ארץ חטה ושעורה וכו' על חיטה אחת. וכן סיפר רבי יהודה פתיא זצ"ל, שהיה לו ספר הכתוב בכתב ידו של רבי ששון מרדכי משה שנדוך זצ"ל, ובכל פעם שהיה פותח את הספר היה רואה בשער הספר איזה כתם דק, ובהתבוננות מעמיקה שם לב שהוא 'כתב יד' ולא 'כתם'. משהתבונן בזכוכית מגדלת ראה לשון זו: 'רציתי לנסות הקולמוס בהיותי בן שבעים שנה', והעיד הגר"י פתיא זצ"ל כי הכתיבה הייתה מחודדת ומיושרת.

עוד סיפר לי רבי יעקב משה הלל שליט"א, אודות כשרונו הנפלא של רשמ"מ שנדוך זצ"ל לכתוב בכתובה הדקה מהדקה, שיש ברשותו 'ביצה' שכתב עליו הנ"ל כל ספר 'שיר השירים'. ועוד סיפר הגאון הנ"ל שיש ברשותו 'פרוכת' נפלאה מאד, מדתה פי חמש מפרוכת רגילה, והיא מצוירת בציורים נהדרים מבית המקדש ועוד, מעשי ידי רשמ"מ שנדוך הנ"ל, המראה גם על כשרונותיו המבורכים, שהיה אומן עד להפליא, וכבר סיפר אודות פרוכת זו החוקר רבי דוד ששון ז"ל ('ב'מסע בבל') 'בביקורי בבגדאד מצאתי פרוכת במידה בלתי רגילה, ועליה מצוירת מפת חלוקת א"י, ותבנית ביהמ"ק (ככתוב בספר 'חזקאל מ"ח'), הכל מצויר על אריג של כותנה לבן ועבה, ע"י האומן חכם ששון מרדכי זצ"ל (בשנת ה'תק"ס). את הפרוכת הזאת היו מוציאים פעם בשנה בשמיני עצרת לפני תפילת המנחה בבית הכנסת הגדול 'צאלח אל כביר', ותולין אותה בהיכל האמצעי לכבוד שמחת תורה, והיו הקהל שמחים מאד על היצירה הנפלאה הנמצאת ברשותם' (אוצר פלאות התורה).

נפלאות החיטה - אין מלאך שולט על חיטה

אַרְץ חָטָה (ה,ה)

לדעת רבי יהודה אילן שאכל ממנו אדם הראשון, 'חיטה' היה. טעם הדבר שנאסר מתחילה לאדה"ר לאכול מעץ של חיטה, ביאר ה'שבות יעקב' (עין יעקב ברכות מ.). עפ"י השפתי כהן' (ד"ה עוד ואכלת) 'החיטה אינה מסורה ביד שום שר, אלא ביד הקב"ה' כמובא בזוהר (פר' בלק דף קפ"ח:). וב'מעבר יבק' (שפת אמת פכ"ה) כתב: לכן מברכים 'המוציא לחם מן הארץ', שהשי"ת בעצמו ובכבודו מוציאו מהארץ. אין חיטה אחת דומה לחברתה. כתב הריטב"א (יומא ס"ב. ד"ה שני שעירי בשם הירושלמי): 'אין חיטה דומה לחברתה ממש'

הקמיע שהעניק ה"חפץ חיים" לבחור הישיבה

וְעֵתָהּ יִשְׂרָאֵל מָה ה' אֱלֹהֶיךָ שׂוֹאֵל מֵעַמְּךָ (י"ב)

מי תקן מאה ברכות? - בין תקנת דוד לתקנת אנשי כנסת הגדולה - איתא בגמ' (מנחות נ"ג:): דחייב אדם לברך מאה ברכות בכל יום שנא' "ועתה ישראל מה ה' אלוך שואל מעמך", אל תיקרי 'מה' אלא 'מאה'.

ציילום: ישראל בורדוגו

על כוחן של מאה ברכות להציל מצרה ופגע, סיפר הרב בקשט, ששימש כראש ישיבה בדטרויט בקנדה: פעם הגיע ה'חפץ חיים' מראדין ללידא, כדי לחזק בה את גדרי היהדות וחומות הדת. כאשר הגיעה הרכבת ובה ה'חפץ חיים' אל התחנה, המתונו לו ברציף כל רבני ונכבדי העיר, לצד המון רב מתושבי העיר. 'גם אני שלמדתי באותו זמן בישיבתו של הגר"י ניימן', סיפר הרב בקשט, 'עמדתי בין הממתנים'. ה'חפץ חיים' ירד מהרכבת והמון העם קיבלו פניו במאור פנים, אלא שעד מהרה התברר כי ברציף כולו אין, ולו מקום ישיבה אחד עבור גדול הדור. מיהרו אפוא תושבי העיר להניח כמה מזוודות, זו על גבי זו, על מנת ליצור מקום ישיבה עבור ה'חפץ חיים', והתרחקו מעט, כדי להניח לו לשבת במנוחה במקומו. 'אחוז התרגשות הייתי ולא יכולתי לזוז ממקומי, וכך מצאתי עצמי לפתע עומד לבדי מול ה'חפץ חיים' מסומר למקומי. לא יכול הייתי להוציא מילה מפי, ברוב התרגשות, ואך בקושי הצלחתי להזכיר לפני הסבא קדישא את שמו של אבי, ביודעי שיש ביניהם היכרות אישית'. ה'חפץ חיים' אחז ביד, ואמר לי: 'בני, היזהר בברכות, ובזה תינצל מכל צרה וצוקה'. והרב בקשט היה מסיים את סיפורו ההיסטורי: 'סכנות מוות רבות חלפו על ראשי בתקופה שלאחר מכן. מלחמת העולם השנייה פרצה, ובהיותי מתלמידי ישיבת מיר התגלגלתי לסין, ליפן ולרוסיה, אך בהחזיקי בעצת ה'חפץ חיים' ניצלתי מכולן' (דרך עץ החיים).

חידות לפרשת השבוע:

- א. כמה פעמים מופיע בפרשה שם 'הוי"ה'?
- ב. באיזה פסוק בפרשתנו מופיעות כל אותיות הא-ב, מלבד אות אחת?
- ג. היכן רמזו בפרשתנו שכשחטאו עמ"י בעגל - פרח הכתב מהלוחות (כדאיתא בירושלמי, תענית פ"ד ה"ה) ?
- ד. היכן רמזו בפרשה שעל הכהנים ליטול ידיים בטרם נושאים את כפיהם ומברכים את ישראל?
- ה. מה הטעם לדין שיש ליתן שתי ידיו על הפת כשמברך ברכת 'המוציא'?

בשמו' (י, ח) - והוא נשיאות כפיים, כמבואר ברש"י.

- **תשובה לחידה ה.** איתא בשו"ע (קס"ז ד) דיש ליתן שתי כפיו על הפת בשעת הברכה, שיש בהן 10 אצבעות כנגד 10 מצוות התלויות בפת, כי 10 מצוות אדם עושה לפני שאוכל פרוסת פת, כדאיתא בירושלמי (ספ"ק דחלה): בשעת החרשה - **לא תחרוש בשור ובחמור יחדיו**. בשעת הזריעה - **שדך לא תזרע כלאים**, בשעת דישה - **לא תחסום שור בדישו, לקט, שכחה, פאה, תרומה, מעשר ראשון, מעשר שני וחלה**. ולכך יש 10 תיבות בברכת 'המוציא' ו-10 תיבות בפס' 'מצמיח חציר לבהמה ועשב לעבודת האדם להוציא לחם מן הארץ' ו-10 תיבות בפס' 'עניי כל אליך ישרו ואתה נותן להם את אוכלם בעתו', ו-10 תיבות בפס' הנאמר בפרשתנו - 'ארץ חטיה ושעורה וגפן ותאנה ורימון ארץ זית שמן ודבש', וכן 10 תיבות בפס' 'ויתן לך אלוקים מטל השמים ומשמני הארץ ורוב דגן ותירוש'.

(מתוך עלונו של הרב צ'ולק)

- **תשובה לחידה א.** בספר 'אהבת תורה' (לרבי פ. ז. הורביץ מקראקא) הביא 'מגלה עמוקות' עה"פ בנביא (מלאכי ג' ט"ז) 'ליראי ה' ולחושבי שמו', שכל החשבונות אינם כלום, חוץ מחשבון שם ה'. ומ'בראשית' עד 'לעני כל ישראל' מוזכר שם 'הוי"ה' 1,820 פעמים, בפר' בראשית 36 פעמים, בפר' נח 14 פעמים וכו', ובפר' עקב יותר מכל הפרשות - 93 פעמים.
- **תשובה לחידה ב.** כתב בעל הטורים עה"פ 'המסות הגדולות אשר ראו עיניך' - שבפסוק זה מופיעות כל אותיות הא-ב מלבד האות 'ב', ובא לרמז כי פעם נוספת יעשה הקב"ה נפלאות כימי צאתך מארץ מצרים.
- **תשובה לחידה ג.** כתב בעל הטורים עה"פ 'ואתפוס בשני הלוחות ואשלכם מעל שני ידי', 'ואשלכם' כתוב חסר 'י', לרמז שפרחו עשרת הדברות מהם.
- **תשובה לחידה ד.** כתב 'בעל הטורים' עה"פ (י, ז) 'ארץ נחלי מים...' 'הבדיל ה' את שבט הלוי לעמוד לפני ה' לשרתו ולברך

רוצים לקבל את 'לקראת שבת'
מדי שבוע ישירות למייל?

חדש!!! ניתן להרשם בכל עמדות 'נדרים פלוס' ברחבי הארץ

האם מותר 'להטמין' תבשיל קר בשבת כדי שלא יוסיף להתקרר? מדוע העברת מים חמים ל'טרמוס' אינה נחשבת כ'הטמנה'?

איסור 'הטמנה' בדבר המוסיף חום לתבשיל, הוא אף בתבשיל צונן לחלוטין. אולם, איסור הטמנה בדבר שאינו מוסיף חום, אינו אלא בתבשיל חם, אבל תבשיל צונן - מותר להטמינו אף בשבת, ואף כשהמטרה היא שלא יוסיף להצטנן, או להפיג את צינתו. ומה מוגדר כצונן? יש אומרים, שהדבר תלוי במחלוקת השולחן ערוך והרמ"א לענין בישול בנוזלים, שלדעת השולחן ערוך, נוזל 'שאינן היד סולדת בו', נחשב כצונן ואסור לחממו משום איסור בישול, ולדעת הרמ"א, מותר לחממו כל עוד שאינו צונן לחלוטין; ובנוגע להטמנה - ניתן להקל בעת הצורך, ולהחשיב כ'צונן' גם תבשיל שאינו צונן לחלוטין. ויש אומרים, שאיסור הטמנה הוא לכל הדעות רק בתבשיל שהיד סולדת בו, וכל שאין היד סולדת בו נחשב כצונן לענין זה, ומותר להטמינו. וכמו כן, איסור הטמנה הוא רק בתבשיל המונח בכלי שבו התבשל; אך אם העבירוהו לכלי אחר - גם אם 'היד סולדת בו', דינו כ'צונן' לענין זה, ואין בו איסור הטמנה, ואף אם שָׁבוּ והחזירוהו לכלי הראשון שבו התבשל. וגם כאשר מטרת העברת התבשיל לכלי השני היא לשמור על חומו - אין בכך איסור הטמנה; ולכן, לדעת החזון איש, מותר להעביר מים רותחים בשבת ממיחם העומד על גבי האש לבקבוק 'טרמוס', למרות שהבקבוק שומר על החום. וסיבה נוספת שאין בכך איסור הטמנה - משום שבאיסור 'הטמנה' לא גזרו חז"ל אלא שלא להטמין כלי שבו תבשיל בתוך דבר אחר, אבל הנחת התבשיל בכלי המיועד לו אינה נחשבת כהטמנה. ולדעת הגר"ש וואזנר זצ"ל, אין למזוג מים חמים ל'טרמוס' בשבת.

באיזה אופן ניתן לכסות סיר המונח על הכיריים במגבת? והטמנת כמה סירים יחד - האם היא נחשבת כ'הטמנה במקצת'?

כפי שלמדנו, איסור 'הטמנה' של תבשיל בשבת, הוא אפילו בדבר שאינו מוסיף חום. אולם, תבשיל שהוטמן בערב שבת בדבר שאינו מוסיף חום, מותר להוציאו מההטמנה לאחר כניסת השבת, ולשוב ולהטמינו, ואף בהטמנה אחרת; וכן מותר להוסיף על ההטמנה כיסויים ועטיפות נוספים. וזאת, אף אם הוציא את התבשיל מההטמנה שלא על מנת לשוב ולהטמינו. ויש אומרים, שאם הניח את התבשיל על הקרקע לאחר הוצאתו מההטמנה, אסור לשוב ולהטמינו. ולדעת הגרש"ז אויערבך זצ"ל, על פי דעת כמה ראשונים, מותר לשוב ולהטמינו. ואם התבשיל אינו מבושל לגמרי - אסור לשוב ולהטמינו או להוסיף על ההטמנה הקיימת, כי למרות שההטמנה אינה מוסיפה חום, הריהי משמרת את מצב הרתיחה של התבשיל, ושימור זה גורם להמשך הבישול. וסיר המונח על הכיריים, גם אם הוא מכוסה ב'בלעך', או על פלטה חשמלית, או על גבי סיר המונח עליהן, אסור לעוטפו במגבת וכיוצא בה, אף בערב שבת [על מנת להשאירו כך לשבת], משום שעל ידי האש או הפלטה המגבת מוסיפה חום לתבשיל, ו'הטמנה' המוסיפה חום אסורה אף בערב שבת. ואם מניח על גבי הסיר מגש שרוחבו יותר מרוחב הסיר, או כיסוי של סיר רחב יותר, ופורס עליו את המגבת, כך שאינה נוגעת בסיר כשהיא משתלשלת לצדדים - אין זה נחשב להטמנה, ומותר לעשות כן. ובנוגע לשיעור הרווח שבין המגבת לסיר, הורו הגרש"ז אויערבך זצ"ל והגר"ש אלישיב זצ"ל שנדרש רווח ניכר, ואין די ברווח כלשהו.

והטמנת כמה סירים יחד במגבת אחת, וכדומה - הורה הגר"נ קרליץ זצ"ל, כי למרות שאף אחד מהסירים אינו עטוף כולו במגבת, כך שביחס לכל סיר יש כאן 'הטמנה במקצת', המותרת לדעת הרמ"א והמשנה ברורה, אין הטמנה זו נחשבת להטמנה במקצת, אלא להטמנה מלאה, האסורה לכל הדעות.

האם מקיימים בשתייה חמה את מצות 'חמין' בשבת?

מצוה לאכול 'חמין' בשבת, כי זהו כבוד השבת, ועונג שבת, וכן מנהג אבותינו מדורי דורות; בניגוד למנהג הצדוקים שנמנעו מכך. אולם, מי שאכילת החמין מזיקה לו, אינו מחויב בה. והוסיף על כך הגר"נ קרליץ זצ"ל, מי שהאכילה אינה מזיקה לו, אך אינה נעימה לו, כגון בקיץ מפני החום, לא ימנע ממנהג ישראל לאכול. ועוד הורה, שדי באכילת חמין בסעודה אחת, אך יש להקפיד שהפעם האחת תהיה בסעודת היום. ועוד הורה, שבשתייה חמה, מקיימים את המצוה, אך לא בשלימותה כבאכילת מאכל חם. וכבר אמר החכם מכל אדם: "שומר מצוה לא ידע דבר רע", וזוכה בזכות זו לראות בביאת משיח צדקנו, במהרה בימינו.

אם מותר להכניס בשבת בקבוק עם נוזל צונן לתוך מים חמים?

והאם יש איסור 'הטמנה' בהכנסת אוכל עטוף בשקית לסיר ה'חמין'?

מותר להניח בערב שבת סיר שבו תבשיל צונן על גבי סיר שבו תבשיל חם - אשר אינו מונח על הכירים - ולכסותו במגבת וכדומה, ואין זה נחשב ל'הטמנה' בדבר המוסיף חום. אבל בשבת אסור לעשות כן, ואף אם התבשיל הצונן אינו עלול להגיע לחום שהיד סולדת בו. והגם שמותר להטמין תבשיל צונן בשבת בדבר שאינו מוסיף חום, אין זאת אלא כשהמטרה היא להפיג את צינתו, אבל לחממו אסור; ואכן, אם כוונתו רק להפיג את צינת המאכל, ולא לחממו - יתכן שבמקום הצורך ניתן להקל ולהטמינו אף באופן שמתחמם; ויש אומרים, שהדבר אינו תלוי בכוונתו, ואסור בכל אופן. [ויש

שמתירים באופן שאינו עלול להגיע לחום שהיד סולדת בו, גם כשכוונתו לחממו].

ובדומה לאמור, מים חמים שאינם מונחים על הכירים, או על פלטה חשמלית, ולא במיחם המחובר לחשמל - אסור 'להטמין' בהם בשבת בקבוק עם משקה צונן. ואם אין כוונתו לחמם את המשקה, אלא להפיג את צינתו בלבד, יתכן שבשעת הצורך ניתן להקל. והכנסת חלק מהבקבוק למים החמים, מותרת לדעת המתירים 'הטמנה במקצת' [ראה תקציר לאתמול]. אולם, לדעת החזון איש, במים חמים שאינם עומדים על האש אין איסור הטמנה כלל; ולדעתו, מותר להכניס למים חמים אלו אפילו משקה שאינו צונן. והכנסת משקה צונן למים חמים באופן שהמשקה עלול להגיע לחום שהיד סולדת בו, אסורה לכל הדעות, ואף ללא הטמנה, מחשש שישכח להוציאו לפני שיתחמם, ויעבור על איסור 'בישול'.

הנחת מאכל עטוף בשקית אטומה בתוך מרק או 'חמין' - לדעת הגרש"ז אויערבך זצ"ל, אינה נחשבת ל'הטמנה', ומותרת אף בשבת, באופן שאין חשש לאיסור בישול. לדעת המנחת יצחק, הנחת המאכל נחשבת כהטמנה, למעט אם זו היא צורת הבישול של המאכל, כגון 'קישקע', שצורת בישולו היא בהטמנתו בתוך תבשיל. וכן דעת הגר"ש וואנר זצ"ל, שהנחת המאכל נחשבת כהטמנה. לדעת הגר"ש אלישיב זצ"ל, אם המאכל מקבל טעם מהתבשיל שבסיר, אין זה נחשב להטמנה; ואם אינו מקבל טעם מהתבשיל, הרי זו הטמנה. ולדעת הגר"נ קרליץ זצ"ל, שיתכן שהנחת המאכל העטוף בסיר נחשבת כהטמנה, אך אם עטיפת המאכל נועדה רק למניעת התפזרות המאכל בתוך התבשיל, וכדומה, אין זו הטמנה. והנחת המאכל בתוך הסיר מעל החמין, מותרת לדעת המתירים 'הטמנה במקצת'.

(מתוך מ"ב 'דרשו' ביאורים ומוספים חלק ג, עמודים 56-60)

י' תיבות בפסוק לכך צריך ליתן י' אצבעות בפת בשעת ברכה

- וְהָיָה עֲקֵב. עק"ב תיבות יש ביו"ד הדברות הראשונות וזהו בשמרם עקב רב אם תשמור עקב תזכה למה רב טובך אשר צפנת.
- תִּשְׁמְעוּ וְשִׁמְרְתֶּם וְשִׁיתֶם. ג' כנגד מקרא משנה תלמוד.
- וְאַהֲבָה. בזכות אברהם שנא' בו זרע אברהם אהובי.
- וּבִרְכָּה. בזכות יצחק שנא' בו ויברך אלהים את יצחק.
- וְהִרְבָּה. בזכות יעקב שנא' בו פרה ורבה. הפסוק מתחיל בוי"ו ומסיים בכ"ף וכן יתן לך האלהים מטל השמים הברכות שבירך יצחק מתחיל בוי"ו ומסיים בכ"ף שיהיו לך כל אותן הברכות.
- בְּרוּךְ תִּהְיֶה מִכָּל הָעַמִּים. הפסוק מתחיל בב' ומסיים בכ"ף לומר בזכות התורה שיש בה כ"ב אותיות.
- הַמַּסּוֹת הַגְּדוּלוֹת. כל האלפא ביתא בזה הפסוק חוץ מבית רמז כי עוד יעשה פעם שנית נפלאות כימי צאתך מארץ מצרים.
- וְיִאֲכִילֶךָ אֶת הָעָם לְמַעַן הוֹדִיעֶךָ. מלמד שבאכילת המן ניתן להם דעה.
- אֶרֶץ חֵטֵא וְשִׁעוֹרָה. י' תיבות בפסוק לכך צריך ליתן י' אצבעות בפת בשעת ברכה
- ועוד כנגד י' מצות שנעשו בפת לא תחרוש לא תזרע כלאים לקט שכחה פאה לא תחסום תרומה ומעשר ראשון ושני וחלה.
- כָּכָל לְבַבְכֶּם וּבְכָל נַפְשְׁכֶם. וְנָתַתִּי מִטָּה. לומר שאין נענין על המטר אלא אם כן יכוונו להתפלל בכל לב
- וּבְתַבְתֶּם עַל מְזוֹזוֹת בֵּיתְכֶם. וּסְמִיךְ לִיה לְמַעַן יִרְבוּ שְׁעֵי הַמְּזוּזוֹת לֵאמֹר יבא המשחית אל ביתכם. וסמך ליה אם שמור תשמרון על שם ה' שומרך ה' צלך על יד ימינך

(לקט מתוך פירוש 'בעל הטורים' על הפרשה)

בואו תשמעו מה מרן הגרי"ש אלישיב צוק"ל אמר לי:

הגאון רבי בן ציון קוק שליט"א: כשאחזתי בפרק האיש מקדש' לבת שלי, התייעצתי עם מרן הגרי"ש אלישיב צוק"ל בכל פעם. פעם על זה ופעם על זה, ופעם נכנסתי אליו עם הצעה על בחור, ואמרתי לו שממש מספרים עליו שהוא למדן גדול, מתמיד גדול ומצוין, אבל אמרתי לו שבאינפורמציה אמרו עליו שהוא לא לומד מוסר. וצריך לזכור, הרי רבינו מרן הגרי"ש אלישיב צוק"ל הוא הרי לא דמות המוסר הידועה כמו המשגיח של הישיבות. אך בואו תשמעו מה הוא אמר לי, ממש כהאי לישנא: 'לא כולם הם נובהרדוק שלומדים מוסר, אבל חייבת להיות שייכות ללימוד המוסר, אחד שבכלל אין לו שייכות ללימוד המוסר, זה מהווה בעיות אחר כך בבית, כי מי שלא לומד מוסר לא מכיר את המוסר שנקרא להאשים את עצמו, על הכל הוא חושב, היא אשמה, השוויגער אשמה, הוא לא יודע אף פעם להאשים את עצמו, וזה יכול לגרום לבעיות רבות בחיים. זה לא טוב.'

פעם הייתי נוכח כאשר שאל אותו אברך אחד מה הצעה יש לו קפידות בעיקר על אשתו. הוא יודע שהוא לא צודק לפעמים אבל מה לעשות, הוא לא משתחרר מזה והוא מקפיד עליה בפנים חמוצות. מה לעשות?

השיב לו רבינו מרן הגרי"ש אלישיב צוק"ל: 'לזה אני לא יודע עצה, רק דבר אחד: תלמד מסילת ישרים'. שמעתי את זה ומיד שאלתי איזה פרק במסילת ישרים. אמר רבינו זיע"א: 'אינני יודע, אני כל דף שאני לומד מהמסילת ישרים זה משפיע עליי'.

(מוסף שבת קודש - הובא בגליון שואלין ודורשין תמוז פ"ד)

וְאַשְׁכַּח צָהָר אַרְבָּעִים יוֹם וְאַרְבָּעִים לַיְלָה

ורבים נושעו בכך

הגר"מ שטרנבוך כותב שמצינו בכמה מקומות שנקטו מספר ארבעים יום דווקא, ויש בזה סוד גדול, ותפילה במשך ארבעים יום ברציפות למטרה מסוימת שצריך בה ישועה היא סגולה נפלאה, ויילך יום יום לבית הכנסת במיוחד לשם תפילה זו, לומר את הבקשה שצריך, וייתן משהו לצדקה ואח"כ יאמר ספר רביעי שבתהילים (צ"ק"ז), ויקבל על עצמו בלי נדר שאם הקב"ה יעזור לו יאמר בשמחה את כל נשמת כל חי, וכך יעשה ארבעים יום. והגר"מ שטרנבוך מסיים ורבים נושעו בכך, ועיקר יסוד כל הסגולות הוא לבטוח בה' שיעזור ויושיע. (חכמה ודעת ע"מ ר"ג).

הזה נוצר לארבעים יום ועבור התורה שניתנה לארבעים יום, ילקה ארבעים וייצא ידי עונשו, וכן אתה מוצא באדם הראשון, כשנצטוה ועבר עליו לקה העולם בארבעים: ענשי האדם עשר, חוה עשר, הנחש עשר, האדמה עשר, לפיכך כשיעבור על מצוה ילקה ארבעים, וכן אתה מוצא בעונש מרגלים שלקו ישראל ארבעים שנה במדבר. (רבינו בחיי עה"ת דברים כ"ה ג').

ארבעים תיבות בברכות התורה

כתב הטור 'ושתי ברכות אלו (-) ברכת אשר בחר בנו וברכת אשר נתן לנו) יש בהם ארבעים תיבות כנגד ארבעים ימים שעמד משה בהר'. (קל"ט י').

ענין הארבעים יום

מצינו בתורה בהרבה מקומות את ענין הארבעים יום, וכגון הימים שמשה עלה למרום (כמה פעמים), הימים שתרו בהם את הארץ, ימי המבול, עד ארבעים יום ונינוה נהפכת, ימי יצירת הולד, ימי התשובה (מר"ח אלול ועד יוה"כ), ארבעים יום קודם יצירת הולד בת קול יוצאת ואומרת בת פלוני לפלוני ועוד.

ענשי האדם עשר, חוה עשר, הנחש עשר, האדמה עשר

רבינו בחיי מביא מהמדרש כך: ארבעים יכנו, למה ארבעים? האדם

וּפְתָאוֹם הוּא עֶצֶר וְצֶעֶק, ”אֹי, פּוֹיזֵן! פּוֹיזֵן!” (רַעֲלָ! רַעֲלָ!).

הגאון הגדול רבי ברוך מרדכי אורחי זצוק”ל: יש מעשה שרבי מאיר (חדש) סיפר לי על הסבא מסלבודקא, וסיפרתי אותו כמה פעמים ב’שמועס’ בשיבה. בתקופה האחרונה לפני שהסבא נפטר, הוא היה במצב בריאותי מאוד מסובך, והוא היה קצת בירושלים וקצת בתל אביב, ובחורים היו בחברתו של הסבא ומשמשים אותו.

באותה תקופה חשבו שהדבר הכי בריא בשביל הסבא זה לאכול דייסות, אבל הסבא לא אהב דייסות. פעם אחת בא בחור ואמר: מצאתי ‘מתכון’ איך להכין את הדייסה באופן שתערב לחיכו של הסבא. הבחור הכין את הדייסה לפי ה’מתכון’ שהוא מצא, ואז ישבו כולם והבחור שהכין את הדייסה אמר לסבא: הנה יש כאן דייסה שעשיתי עם ‘מתכון’ מיוחד, כדאי שהרב יאכל מזה. ואז סוף כל סוף הסבא לקח כפית והגיש אותה לכיוון הפה שלו, ופתאום הוא עצר וצעק, ”אוי, פוֹיזֵן! פּוֹיזֵן!” (אוי, רַעֲלָ! רַעֲלָ!). והבחורים אמרו לסבא, למה זה רַעֲלָ, הרי אנחנו בעצמנו הכנו את זה, זה טרי, והכל בסדר, והסבא המשיך ואמר, ’פוֹיזֵן’ ’פוֹיזֵן’, ולא הסכים בשום פנים ואופן לאכול מזה.

בסוף, לאחר שכנועים הבחורים הצליחו להוציא מהסבא למה הוא אמר שזה רַעֲלָ, הסבא אמר, שיש כאן ‘מתכבד בקלון חברו’, כי אם אותו אחד יודע לעשות ‘מתכון’ יותר טוב של הדייסה אז מי שעשה עד היום לא יודע לעשות כל כך טוב, אז זה מתכבד בקלון חברו, וכי זה רַעֲלָ! - ואני לא יכול לאכול רַעֲלָ, ולכן הוא לא אכל מזה.

(מתוך הספר: ”ועדים מהרב שלמה הופמן”)

עַל מָה הָרֵב הַתַּפְלָל בְּכוֹתָל?

הגאון הצדיק רבי חיים ברים זצ”ל מספר, כי פעם פגש את מרן הגאון רבי יחזקאל אברמסקי זצ”ל, בעל ה’חזון יחזקאל’, שב מתפילה בכותל המערבי, ורוחו טובה עליו. הוא שיער כי זו שעת הכושר, ולכן שאל אותו - ”על מה הרב התפלל בכותל?” ורבי יחזקאל השיב לו כך בפשטות ובכנות:

”אמרתי לקדוש ברוך הוא, רבונו של עולם! תשלח כבר את המשיח. ומדוע אני צריך את המשיח, מה השייכות שלי עם משיח? כי רצוני ללמוד עימו תורה, שהרי הוא לומד תורה היישר ממך יתברך, בלי אמצעים. אולם בינתיים עד שתשלח לנו את המשיח אבקש ממך - רבונו של עולם, אנא! תלמד איתי אתה תורה! תאיר את עיני במאור תורתך הקדושה!”.

(מתוך אוצרותיהם אמלא - הגאון רבי אליעזר טורק שליט”א)

ללא מילים

מֶרֶן שָׁאֵל אוֹתִי יוֹם אֶחָד: ”רַבִּי רַאוּבֵן, מַדּוּעַ אֵינְךָ יוֹצֵא לַחֹ”ל לְצוּרֶךְ הַחֲזָקָה הַיְשִׁיבָה?”

הגאון רבי ראובן אלבז שליט”א: כל אדם צריך להכיר את המקום שההשגחה העליונה העמידה אותו שם, ולדעת ששם מקומו. זה תפקידו, ובכך הוא משלים את ייעודו בעולם!

עד כדי כך מגיעים הדברים, שמרן גאון עוזנו, אביר הרועים רבנו עובדיה יוסף זצ”ל, שכל שנייה שלו הייתה מנוצלת ללימוד התורה הקדושה, שאל אותי יום אחד: ”רבי ראובן, מדוע אינך יוצא לַחֹ”ל לְצוּרֶךְ הַחֲזָקָה הַיְשִׁיבָה?”.

אמרתי לו: ”ימחל לי רבינו, הרב יעשה לי טובה ולא יבקש שאצא לַחֹ”ל. חושש אני שאם אתחיל עם נסיעות לגבירים לא אוכל להפסיק, כי ‘מצווה גוררת מצווה’, זה נותן חצי מיליון וזה נותן מיליון, ואז יאמרו לי: סע גם לארגנטינה, לשווייץ, למרוקו, להונג קונג... זו לא רק נסיעה אחת וזהו. לכן אני מבקש שהרב יפטור אותי בבקשה.”

”טוב”, אמר לי הרב, ”אז אני אסע במקומך!” וכך היה.

ולא מובן, הרי כל שנייה של מרן זצ”ל הייתה מחושבת לתורה, וכעת הוא מוכן לטוס לַחֹ”ל, להיטלטל בדרכים ולהפסיד את שיעוריו הקבועים, להקריב הכול, בשביל מה?

אלא, מרן זצוק”ל הבין שהעיסוק בנושא התשובה הוא דבר עליון ביותר ונחשב להצלח עם ישראל. הוא רצה לעודדיני ולתת למעשיי את מלוא החשיבות והעוצמה, לכן כביכול אמר לי: ”תראה, אני מוכן אפילו לבטל מזמני ולצאת עבורך לַחֹ”ל, ולמה? כדי שתדע להעריך במה שאתה עוסק!”.

רבינו ליימד אותנו שכל טרחה הכלולה במילוי תפקידנו, או שעל ידה אנו עוזרים לשני למלא את תפקידו - אינה נחשבת ביטול תורה.

לפעמים אדם פוגש יהודי רחוק מעולם התורה, וכדי לקרבו אל הבורא הוא נדרש לשבת ולשוחח עימו ברמה שלו, לספר לו פה סיפור ושם בדיחה כדי לרכוש את ליבו וכך למושכו לאט לאט אל התורה. ואז עלולה לעלות בו המחשבה: ’לשם מה אני צריך לשבת עם אדם זה? הרי מי שיכול ללמוד בעמקות ולומד שלא בעמקות הראויה, נחשב לו הדבר כביטול תורה וידונו אותו בשמיים על כך!’.

אבל רבותינו לימדונו שאין זה ביטול תורה, כי זהו התפקיד שיעיד לנו הבורא ועלינו לעשותו בשלמות.

לכן, בין אם אתה רופא, איש עסקים גדול שהתורה מתקיימת על ידך, דרשן הזוכה לקרב לב בנים לאביהם שבשמיים או מסייע ללומדי תורה בכל דרך שהיא - תמשיך לעסוק במה שהקב”ה בחר אותך לעסוק ואל תחפש לעצמך תפקידים אחרים. הקב”ה רוצה אותך כאן, כי במה שאתה עושה - הנך הטוב מכולם!

לתגובות, הארות, והצעות

כתבו לעורך 'לקראת שבת' במייל: 10dirshu@gmail.com

האברך היה נבון, כיצד יוכל להסביר לבחור חילוני שמנוער מכל ערך רוחני על מעלת מצות השבת?!

הגאון רבי צבי אודסר שליט"א, ראש ישיבת 'עטרת התורה' בירושלים
וחבר 'ועדת הרבנים למען קדושת השבת', על ההתקרבות לשמירת השבת בתקופתנו

מאת: אלעזר גולדברג

שאינו מוכן לוותר עליו בעד שום הון שבעולם?
אך אז נזכר האברך בדבריו המרגשים של הגרש"ר הירש זצ"ל בספרו
'מתנה טובה' המבארים את ערך השבת וגדולתה עבור כל יהודי באשר
הוא. בו במקום העביר לו האברך את הדברים כהווייתם, בשפה פשוטה
אך בהתרגשות והדברים שיצאו מלב חם נכנסו אל ליבו של הצעיר
ועשו רושם רב מאוד על נפשו האומללה ומיד לאחר מכן החליט לנסות
לשמור שבת. מאז הוא הולך ומתחזק בשמירת כל המצוות!
ואלו מקצת מדבריו המתוקים והמתחזקים כל כך של הגרש"ר הירש:
"האדם, הנברא בצלם אלוקים, בחכמה ובתבונה, רובץ תחת משא
חיי השעה, גונח רתום לעול הארציות, והאוזן אטומה לשמוע בקול
השם, המבקשו וקורא אליו: "אייכה??"
"והנה, ציר שלוח אליך מעדן. מלאך השם - השבת - יורד אליך וקורא:
"בשם השם, הרף! אינך רשאי לדאוג רק ללחמך וללחם ביתך! אם
תמיד תשלח ידך רק כדי להכין לך צידה ופת לחם - וחטאת לנפשך
ולנפשות ביתך כל הימים! רב לך עבוד! אלוך מצווה אותך: אינך
רשאי לעבוד היום! ואם מצוות אלוך היא, הלוא אין לך ערובה
טובה ממנה, כי אינך נאלץ לעבוד היום. ששת ימים נשאת ונתת
באמונה - דייך! חדל מעבודתך מעט, ובוא עמי אל ביתך וגן-עדניך.
"יש האומרים: "שבת בדורנו? לשבות יום שלם מכל עסקי הזמן
השוטפים והמלאכות הכרוכות בהם? לקרוא שביתה ליום אחד
שלם לבתי העסק ולכל המכונות?! היתכן? הלוא דופק החיים יושק
מלכת, העולם יחזור לתוהו ובוהו...
"לתוהו ובוהו? - לא ולא! אדרבא - להצלחה ולברכה, לגאולה
ולישועה! "על כן ברח' את יום השבת ויקדשהו". האדון, אשר קידש
את יום השבת - הוא גם אשר ברכו. כאשר תשיב את ידך ממלאכה
בשבת כאשר ציוה השם, רק אז תחול עליך ברכת השם, לברך את כל
מעשי ידיך בששת ימי המעשה בתוספת שלום וברוך טובה!

תקופה זו בה אנו מוקפים באויבים צמאי דם אשר כל זממם ומהווים
הוא לכלותנו, הינם ימי מתח וחרדה לעם היושב בארץ ישראל.
במצב זה, בו מתערער בטחון האדם בשיכרון הכוח החומרי, פונה
הוא לבטוח במי שאמר והיה העולם וחש בעצמותיו את שלימדונו
חז"ל: "בכל דור עומדים עלינו לכלותנו והקב"ה מצילנו מידם".
כמובן שבימים שכאלה, רבים מאחינו התועים, אשר בדורות
האחרונים סטו מאורח החיים ונתרו ריקנים מהשם ומתורתו,
מגשים את דרכם ומחפשים את המסילה באמצעותה יוכלו
להתקרב אל עונג המצוות ובפרט הדבר ניכר בחיזוק הגדול שנעשה
בשמירת מצות השבת. דוגמה לאותה התקרבות מופלאה, אנו
למדים מהמעשה הבא שהתרחש לאחרונה:
שני יהודים הזדמנו לישיבה משותפת בחדר המתנה לרופא
המשפחה. באופן טבעי לא היה אמור להתפתח שום שיג ושיח
ביניהם, שכן עולם שלם חצץ ביניהם, עולם המבדיל בין ריקנות
וחיי הבל לערכים וחיים מלאי סיפוק, אולם בצוק העיתים נפתחו
והתקרבו הלבבות והם החלו לשוחח, בתחילה היו הדברים מהוססים
אך עד מהרה קלחה השיחה והגיעה למחוזות עמוקים.
תוך כדי השיחה שאל הבחור אשר עגיל באזניו ונזם בחוטמו, את
רעהו האברך השקוע בעולמה של תורה: "שאלה מנקרת בליבי זמן
רב ועתה נקרתה בפניי ההזדמנות לשמוע עליה תשובה מכלי ראשון.
שאלתי היא - מה הדבר אשר גורם לציבור שומרי המצוות למסור
את הנפש על מצות השבת? איזה כוח גורם לכם לשמר את קדושתה
בכל מחיר?" האברך שמע את השאלה והיה נבון. כיצד יוכל להסביר
את עומק מצות השבת לבחור חילוני שמנוער מכל ערך רוחני? זאת
ועוד, גם אם יצליח להסביר את העניין והוא יבין, כיצד יוכל להעביר
לו את הרגשת העונג הרוחני שחוזה כל שומר שבת מרגע לידתו, עונג